

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

4 november 2002

BELEIDSBRIEF

Economie

Beleidsprioriteiten 2002-2003

ingediend door de heer Jaak Gabriels
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting

INHOUD

	Blz.
1. Implementatie van het actieplan ondernemen de leidraad voor het beleid in 2002 en 2003. . .	4
2. Bevorderen van meer en beter ondernemerschap	7
2.1. Ondernemend onderwijs	7
2.1.1. De mini-ondernemingen	7
2.1.2. Ondernemingsplanwedstrijd	8
2.1.3. Initiatieven ter versterking van de brugfunctie onderwijs – economie	8
2.2. De opleidingscheques, levenslang leren in de onderneming	9
2.3. Peterschapsprojecten	12
2.4. Adviescheques	13
2.5. Meten is weten: de opstart van het Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie	13
2.6. Dynamisering van het VIZO: stand van zaken	15
2.6.1. Bedrijfsadvies	15
2.6.2. Slagvaardige centra voor middenstandsvorming: de creatie van SYNTRA	16
2.6.3. Alternerend leren: opwaardering van de opleidingsprogramma's eerste prioriteit	16
2.6.4. Modernisering van de leertijd	17
2.6.5. Interface: afstemmen tussen publieke opleidingsverstrekkers een absolute must	17
3. Versterking van de financiële structuur van de ondernemingen	18
3.1. Vernieuwde waarborgregeling	18
3.2. Stimuleren van risicofinanciering	21
3.3. BAN's	22
4. Expansiesteun nieuwe stijl	23
4.1. Inhaaloperatie en deblokkering litige dossiers voltooid	23
4.2. Status vernieuwde ondersteuningsbeleid	25
4.3. Ecologiesteun nieuwe stijl	26
5. Institutionele hervorming in het teken van administratieve vereenvoudiging	28
5.1. E-government projecten	28
5.1.1. Referentiedatabank	28
5.1.2. Virtueel bedrijvenloket 'Ondernemend Vlaanderen'	29
5.1.3. Actie KMO-ICT	30
5.2. Beter Bestuurlijk Beleid: Klant is koning	31
5.3. Het Huis van de Vlaamse Economie	31
5.3.1. Preventief bedrijfsbeleid	32
5.4. Versterking van de (sub)regionale economische dynamiek SERR en RESOC	32
6. Stedelijk beleid	34
6.1. Mercuriusproject	34
6.2. Bedrijfsvriendelijke gemeente	34

7.	Ruimte om te ondernemen	36
7.1.	Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE)	36
7.2.	Uitrusting van bedrijfsterreinen en -gebouwen	37
7.3.	Urgentieprojecten	38
7.4.	Brownfields	39
7.4.1.	Het vernieuwde subsidiebesluit voor de aanleg en inrichting van bedrijventer- reinen.	39
7.4.2.	Subsidiemechanisme voor brownfields.	39
7.4.3.	Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten.	40
7.4.4.	Versnellen aanpak brownfields.	40
7.5.	Alternatieve waterdistributienetwerken	40
8.	Uitvoering van de Europese programma's	41
9.	Een innoverend economisch weefsel: dé garantie voor een competitief Vlaanderen.	42
9.1.	Flanders' Drive	42
9.2.	Het Vlaams Huis van de Logistiek	42
9.3.	Het incubatiepunt geo-informatie	43
9.4.	Kennisnetwerk Mechatronica	44
10.	Duurzame economische ontwikkeling	46
10.1.	Het verdrag van Kyoto en de Vlaamse economie	46
10.2.	Bilateraal overleg economie en energie - milieu	47
10.3.	Strategisch Plan Milieu Economie	47
11.	Oppervlaktedelfstoffenbeleid	48
11.1.	Grindbeleid	48
11.2.	Oppervlaktedelfstoffendecreet en oppervlaktedelfstoffenplannen	48
11.3.	Kennis van de Vlaamse ondergrond	49
12.	Overzicht moties en resoluties parlementair jaar 2001-2002	50

1 Implementatie van het actieplan ondernemen de leidraad voor het beleid in 2002 en 2003.

Onze economie bevindt zich thans op een keerpunt. De initieel vooropgesteld heropleving komt niet op gang waardoor een double dip-scenario meer en meer als realistisch uitgangspunt moet worden genomen. Ten aanzien van deze mondiale groeivertraging is het noodzakelijk dat Vlaanderen de nodige acties onderneemt. Een gepaste bescheidenheid in deze is hierbij op zijn plaats, het is immers weinig realistisch om ervan uit te gaan dat het Vlaamse beleid voldoende gewicht in de schaal kan leggen om een wereldwijde economische vertraging op te vangen.

Toch impliceert dit helemaal niet dat we bij de pakken zouden moeten blijven zitten. Juist nu heeft ook de Vlaamse overheid haar rol te spelen en dit door middel van een uitgekiend flankerend beleid. Een goed flankerend beleid kan namelijk wel in bepaalde gevallen het verschil maken en vormt de basis voor toekomstige duurzame groei. Ik refereer hier naar een concreet voorbeeld: Opel Antwerpen. Twee zomers geleden zag de situatie er allesbehalve rooskleurig uit, maar mede dank zij een gepast overheidsoptreden konden we de bedrijvigheid in de Antwerpse automobiel opnieuw veiligstellen. Getuige daarvan het imposante investeringsprogramma dat werd opgestart.

Flankerend beleid impliceert ook een luisterend oor: wat zijn met name de noden van onze industriëlen. Om hier een beter zicht op te krijgen, werden dan ook een aantal ronde tafels georganiseerd: met de automobiel, de banken en risicokapitaalfondsen, de chemie-sector en recentelijk nog met de materialencluster. Telkenmale gaven deze ronde tafels waardevolle informatie die kon worden gebruikt bij het beleid.

Op basis van de ronde tafel met de automobiel kon het belang van deze sector voor onze economie veel beter worden ingeschat alsook de hefboomfunctie van deze sector voor de rest van Vlaanderen. Een aangepast programma opleidingssteun voor de automobielconstructeurs Ford, Opel en Volvo was een concreet resultaat van deze ronde tafel alsook een engagement van de Vlaamse regering om in de toekomst van Ford Genk mee te blijven investeren. Het spreekt voor zich dat succes in deze slechts kan worden gegarandeerd indien alle betrokken partijen mee aan de kar trekken (onderneming, werknemers en de overheid).

De ronde tafel met de banken en de risicokapitaalfondsen gaf duidelijk aan dat een overheidsinitiatief op het vlak van het verstrekken van risico-kapitaal aan KMO's meer dan gewenst was om een antwoord te kunnen bieden aan het fenomeen van kredietschaarste. Met de vernieuwde waarborgregeling en het uitwerken van een nieuw systeem van risicokapitaalverschaffing (werknaam ARKIMEDES-regeling waarbij ARK staat voor activering van risicokapitaal voor KMO's) zal volgend jaar aan deze vraag worden voldaan.

Tot slot bleek uit de ronde tafel met de chemiesector dat de toekomstige ontwikkeling van deze cluster enkel mogelijk is indien ondernemingen voldoende garantie kunnen krijgen dat de toekomstige omgevingsparameters niet te sterk gaan afwijken van de huidige. Ook hier werd met de introductie van benchmarkconvenanten in het Vlaams Klimaatplan aan de belangrijkste verzuchtingen tegemoetgekomen. Deze convenanten laten de bedrijven immers toe om verder te groeien met dien verstande dat ze op het vlak van eco-efficiëntie tot de wereldtop moeten blijven behoren.

Gelet op het succes van het concept zullen ook in 2003 deze ronde tafels worden voortgezet.

Als Vlaanderen de impact van globalisering succesvol wil aanpakken, is het van fundamenteel belang dat we onze pluspunten nog meer ondersteunen en in de kijker plaatsen. Het is dan ook in deze filosofie dat er in 2003 vanuit economie aandacht zal worden besteed aan een aantal innovatieprojecten die het economisch weefsel ten goede komen.

In de eerste plaats zal het departement economie dichter worden betrokken in de opvolging van het *Flanders' Drive*-gebeuren, een initiatief dat het netwerk van onze automotieve-cluster verder wenst te versterken. Naast automotieve heeft Vlaanderen ook heel wat expertise opgebouwd op het vlak van logistieke processen. Als wereldpoort tot het Europese hinterland is dit op zich niet verwonderlijk. Anderzijds stellen we vast dat de netwerkvorming in dit domein veel beter kan. Dit is meteen de reden voor de creatie van een *Vlaams Huis van de Logistiek*. Doelstelling van dit initiatief is om de performantie en de competitiviteit van de bedrijven uit de Vlaamse logistieke sector blijvend te verbeteren, Vlaanderen beter op de map plaatsen op het vlak van logistieke processen en tot slot Vlaanderen positioneren als *Gateway to Europe*.

Een derde initiatief is te relateren tot mechatronica-cluster. In vergelijking met onze buurlanden blijkt de Vlaamse mechanica- en mechatronicasector een duidelijke achterstand te hebben. Nochtans gaat het om een sector met heel wat potentiële hefboomeffecten (directe en indirecte werkgelegenheid hoge onderzoeksintensiteit, ...) die het Vlaamse concurrentievermogen gunstig kunnen beïnvloeden. Ook hier is het de bedoeling om door middel van *VZW Flanders' Mechatronics* een technologiecenter te creëren dat beantwoordt aan de actuele noden van onze ondernemingen.

Tot slot is er nog het *incubatiepunt Geo-informatie* dat zich zal gaan toeleggen op de economische valorisatie van GIS-databanken. Niet alleen het Vlaamse bedrijfsleven is hier potentiële gebruiker, ook de Vlaamse overheid kan met behulp van deze nieuwe technologieën haar werking verder opwaarderen. Tot slot moet dit incubatiepunt ook worden beschouwd als een tussenpersoon tussen academisch onderzoek aan de universiteiten en het bedrijfsleven.

Wat de verdere leidraad voor deze beleidsbrief betreft, wens ik te refereren naar de opbouw van mijn actieplan ondernemen. Als concreet antwoord op de boodschap van minister-president Patrick Dewael in de Septemberverklaring 2001 van de Vlaamse Regering dat er op korte termijn een actieplan diende opgemaakt te worden om het ondernemerschap te stimuleren, heb ik – na overleg met heel wat actoren in het veld - in februari 2002 mijn 'Actieplan Ondernemen' gelanceerd. Dit actieplan bouwt ook verder op de ambitie van de Vlaamse regering om Vlaanderen tot de groep van meest performante economieën binnen de Europese Unie te laten behoren, zoals het in de Kleurennota en het Pact van Vilvoorde '21 doelstellingen voor de 21ste eeuw' verwoord is.

Dit actieplan bevat in de eerste plaats maatregelen die Vlaanderen zelf kan implementeren. Het 'Actieplan Ondernemen' is bijgevolg geen plan voor de verre toekomst. Integendeel, voor elk van de maatregelen van dit plan voorzien we de implementatie op korte termijn, dit is 2002 – 2003. Deze aanpak biedt de beste garantie dat de ondernemingen op korte termijn de resultaten in de praktijk van dit plan kunnen ervaren. Vijf complementaire krachtlijnen werden geïdentificeerd, waarrond dit plan is opgebouwd:

- Bevorderen van het ondernemerschap
- Versterken van de financiële structuur van de ondernemingen
- Verminderen van de administratieve lastendruk voor de ondernemingen
- Meer ruimte om te ondernemen
- Internationaal ondernemen

In aanvulling op deze vijf doelstellingen wens ik nu meer dan ooit het belang van innovatie naar voren schuiven om ons economisch weefsel ook in de 21ste eeuw weerbaar te houden. Er zal aan dit nieuwe beleidsaccent dan ook een apart hoofdstuk worden gewijd.

In de hiernavolgende hoofdstukken worden voor elk van deze krachtlijnen de concrete beleidsacties in 2002 en de geplande voor 2003 toegelicht. Wat betreft internationaal ondernemen wordt verwezen naar de beleidsbrief buitenlandse handel.

2 Bevorderen van meer en beter ondernemerschap

Het Actieplan Ondernemen heeft ondernemerschap als één van de pijlers van het vernieuwd economisch ondersteuningsbeleid naar voor geschoven. De GEM-studie 2001 gaf aan dat Vlaanderen behoort tot die groep van landen met de laagste graad van ondernemerschap:

- 5% van de actieve bevolking is als ondernemer betrokken bij de start van een nieuwe onderneming gedurende de voorbije drie jaar;
- gedurende de laatste 5 jaar daalt het aantal starters systematisch, wat resulteert in een vertraagde aangroei van het aantal ondernemingen;
- investeringen in permanente vorming van medewerkers is in Vlaamse ondernemingen laag, vooral KMO's investeren relatief minder in opleiding.

Vanuit deze vaststellingen werd een set aan maatregelen voorgesteld om een brede ondernemersattitude bij jongeren, vanaf de schoolperiode, en ondernemers, werkgevers én werknemers, te ontwikkelen. Dit moet Vlaanderen toelaten op langere termijn aansluiting te doen vinden bij de Europese top en een aantal sleuteldoelstellingen van het Pact van Vilvoorde te realiseren, in casu de inbedding van het levenslang en levensbreed leren waarbij minstens 10% van de Vlaamse inwoners tussen 25 en 65 deelneemt aan permanente vorming en de ombuiging van de dalende trend van het aantal startende ondernemingen, dusdanig dat Vlaanderen inzake netto-aangroei van het aantal ondernemingen bij de vijf beste Europese regio's behoort.

De voorgestelde maatregelen bestrijken het ganse levenstraject: de versterking van de economische invalshoek in het lager en middelbaar onderwijs via de mini-ondernemingen, de sensibilisering van studenten uit het hoger onderwijs voor het ondernemerschap via de ondernemersplanwedstrijd, het verbeteren van de link tussen economie en onderwijs door een nieuwe enveloppe die de brugfunctie tussen beide beleidsdomeinen moet verstevigen, het permanent ondersteunen van de werkende via het systeem van opleidings-, peterschaps- en adviescheques.

2.1 *Ondernemend onderwijs*

2.1.1 De mini-ondernemingen

Het project 'mini-ondernemingen' wordt vanuit het beleidsdomein Economie financieel ondersteund om de ondernemerschapattitude bij de laatstejaarsscholieren van het middelbaar onderwijs te bevorderen. De subsidie werd vanaf 2002 structureel met meer dan 10% verhoogd om de professionalisering van de coördinatoren en de werking in de diepte mogelijk te maken. De vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen werd onder leiding geplaatst van een professioneel directeur en het directiecomité werd uitgebreid met 3 managers uit de bedrijfswereld teneinde de brug tussen onderwijs en economie te versterken. Voor 2002 wordt gestreefd naar 440 leergroepen, zijnde mini-ondernemingen, team-ondernemingen en small business projects. Via de nieuwe website wordt aansluiting gezocht bij de principes van e-learning zoals vooropgesteld in de Top van Lissabon.

Een gemengde werkgroep economie-onderwijs komt eind november 02 bij elkaar om te onderzoeken op welke manier een verdere kruisbestuiving mogelijk is tussen beide departementen, en dit met de bedoeling ondernemerschap als attitude van jongsaf aan structureel in te passen in het onderwijs. In dit kader zal de vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen een strategische studie uitvoeren onder de noemer "Lifelong Learning Model Entrepreneurship Education in Vlaanderen" teneinde het concept ondernemerschap in het lager secundair onderwijs en de lagere scholen ingang te doen vinden.

Vermeldenswaard is ook de Open Bedrijvendag voor Leerkrachten, die toelaat de theoretische onderwijskennis te toetsen aan de praktische bedrijfsomgeving. Tenslotte werd samen met de Financieel Economische Tijd het project "Startblokken" uitgewerkt. Via een kwartaalkrant met praktijkgetuigenissen en actuele economische thema's, via een website en extra bijdragen in de OndernemersTijd, worden leerkrachten en leerlingen van het secundaire onderwijs geënthousiasmeerd voor het ondernemerschap. De leerlingen worden vervolgens aangespoord om een eerste stap te zetten naar het junior ondernemerschap (mini-ondernemingen, small businessproject, ...).

2.1.2 Ondernemingsplanwedstrijd

Vanaf het schooljaar 2002-2003 wordt voor het eerst de ondernemingsplanwedstrijd georganiseerd. Het officieel startschot werd op 15 oktober aan de KUL gegeven. Het doel van dit initiatief is een blijvende stimulans te geven aan het Vlaamse ondernemerschap. Om de welvaart in Vlaanderen in stand te houden, moet voldoende aandacht worden besteed aan het aanmoedigen van innovatie en de oprichting van nieuwe ondernemingen. De ondernemingsplanwedstrijd, die georganiseerd wordt onder de naam Bizidee, wil hieraan meewerken. Buitenlandse voorbeelden tonen aan dat deze formule niet alleen bijdraagt tot het bevorderen van het ondernemerschap door de creatie van een netwerk van private en publieke partners die de brug slaat tussen het hoger onderwijs en de concrete bedrijfs wereld maar ook resulteert in de oprichting van nieuwe bedrijven.

Studenten aan hogescholen en universiteiten, vorsers en jonge kaderleden zullen voor het eerst de kans krijgen een volwaardig ondernemingsplan te redigeren dat begeleid en beoordeeld zal worden door ondernemers en risicokapitaalverstrekkers. De laureaat met het winnende businessplan krijgt een startkapitaal toegewezen voor de realisatie van zijn bekoond concept. De actie, waaraan op termijn een structurele invulling zal worden gegeven, voorziet in een eerste fase in de screening van een 100-tal ondernemingsplannen.

2.1.3 Initiatieven ter versterking van de brugfunctie onderwijs – economie

Met het Actieplan Ondernemen werd de oprichting aangekondigd van een Overlegcommissie Ondernemerschap – Onderwijs. Deze commissie zal worden belast met het creëren van een draagvlak en het beoordelen van voorstellen voor de ontwikkeling en implementatie van activiteiten gericht op het bevorderen van ondernemendheid, onder andere door het stimuleren van pilootprojecten.

Vanuit de ervaringen opgedaan in Nederland met de maatregel Kennisuitwisseling Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven, waar innovatieve leermiddelen en leermethoden worden gesteund die de aansluiting tussen beroepsonderwijs en beroepspraktijk verbeteren, zal in 2003 een tender worden ontwikkeld die specifiek op deze problematiek inwerkt.

2.2 De opleidingscheques, levenslang leren in de onderneming

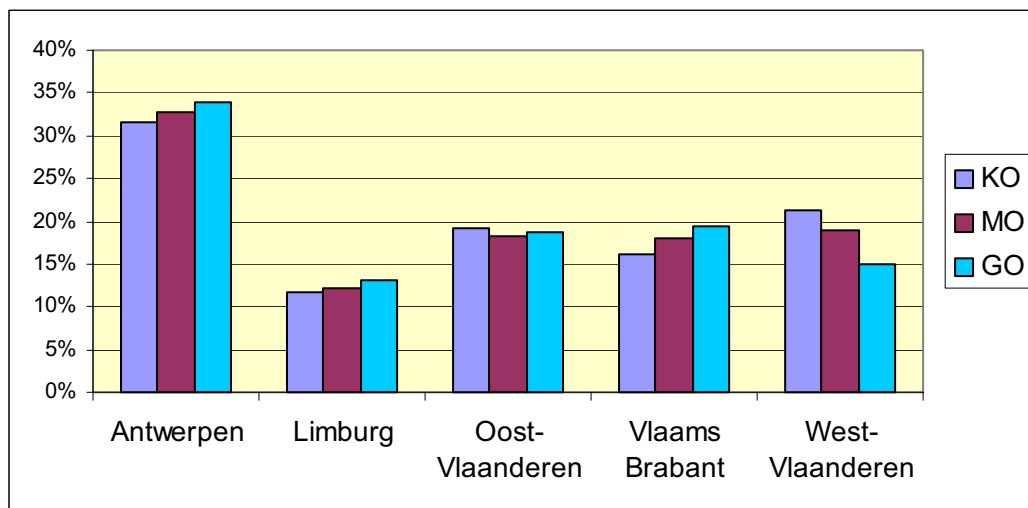
Diverse onderzoeken hebben uitgewezen dat Vlaamse ondernemingen - en dan vooral de KMO's - nog te weinig investeren in opleiding. Via het systeem van de opleidingscheques wordt een vraaggestuurd instrument ter beschikking gesteld om vormingsinspanningen te ondersteunen. Elke onderneming die een aanvaarde activiteit uitoefent en een zetel heeft in het Vlaamse gewest mag per kalenderjaar 200 opleidingscheques aankopen. Elke cheque heeft een zichtwaarde van 30 EURO waarvan de helft wordt terugbetaald door de overheid. Met die cheques kan een werkende binnen een onderneming vorming volgen bij een door het Vlaamse gewest erkende opleidingsverstrekker.

Volgende tabel geeft een tussentijdse stand van zaken eind september 2002.

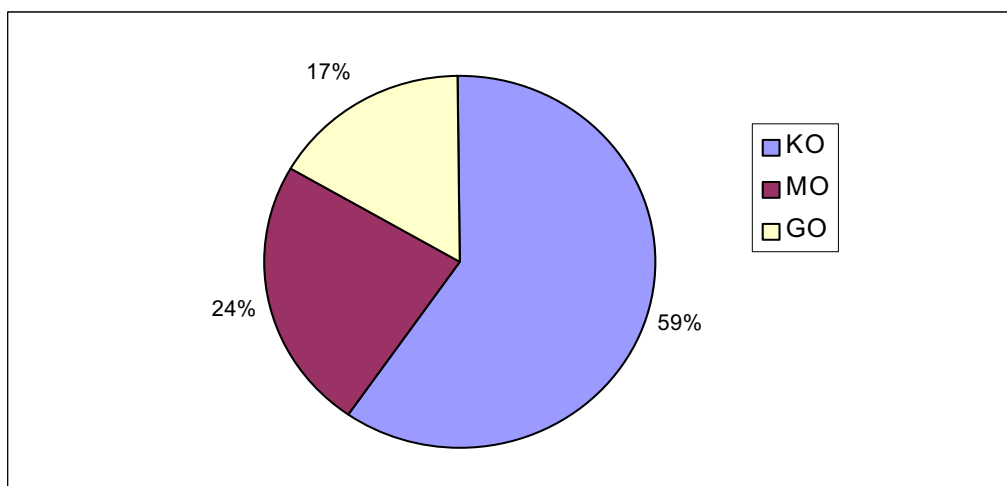
	Klanten			Opleidings- verstrekkers	Bestellingen	Uitgegeven cheques
	Privé- personen	Bedrijven	Totaal			
Jan/02	0	0	0	193	0	0
Feb/02	32	410	442	176	374	38.365
Mrt/02	94	1.201	1.295	168	828	68.920
Apr/02	129	1.034	1.163	102	1.254	93.264
Mei/02	179	921	1.100	60	1.188	72.062
jun/02	93	532	625	53	826	54.911
jul/02	13	558	571	49	621	39.792
aug/02		1.138	929	29	999	53.663
sep/02		2.215	2.215	22	2.524	104.980
totaal	540	8.009	8.340	852	8.614	525.957

Alhoewel de afname in vergelijking met de Waalse maatregel (571.182 uitgegeven cheques tussen december 1998 en januari 2002) een duidelijk succes is, kan niet worden ontkend dat de uitgifte van 525.900 cheques, wat overeenkomt met 17.5% van het totale budget van 3 miljoen cheques, voor verbetering vatbaar is. Er dient echter opgemerkt te worden dat het opleidingscheques initiatief de eerste e-government toepassing is in de Vlaamse regio en dat alle ondernemers nog niet vertrouwd zijn met de maatregel. Daarom zal op korte termijn, nog in 2002, een nieuwe aangepaste communicatiecampagne worden opgestart om de groei van de maatregel aan te zwengelen. Wat het aantal erkende opleidingsverstrekkers betreft, zijn de cijfers gunstiger. Langs de aanbodzijde mag gesteld worden dat de erkenning van 852 opleidingsinstituten, zowel door de overheid gesubsidieerde opleidingsaanbieders (VDAB, SYNTRA, OSP, hogescholen en universiteiten) als circa 500 opleidingsinstituten uit de privé-sector, een enorm succes betekenen in vergelijking met de 298 erkende Waalse opleidingsverstrekkers tussen december 1998 en januari 2002.

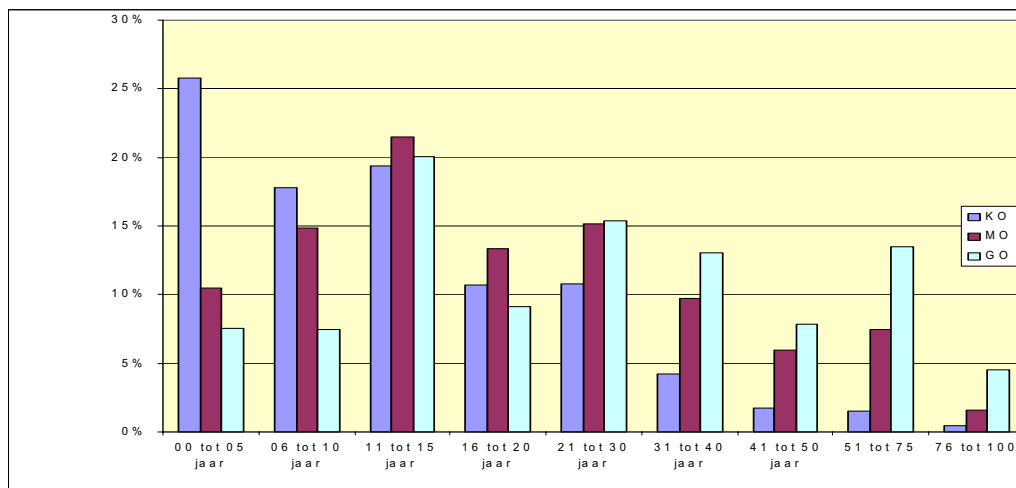
Indien de afname van opleidingscheques per groottecategorie en per provincie van vestiging van de begunstigde ondernemingen naderbij wordt bekeken kan gesteld worden dat deze in grote mate homogeen gespreid is.

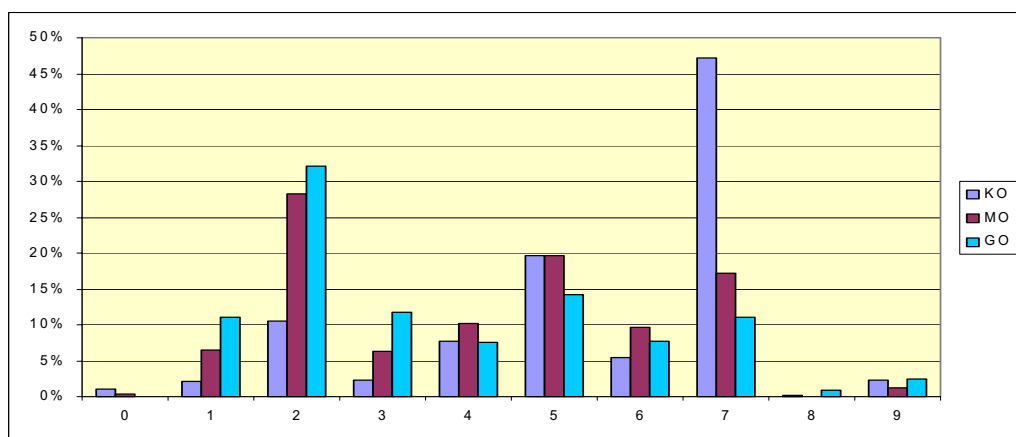
Uitgaande van de vaststelling dat vooral kleine en middelgrote ondernemingen te weinig doen om hun opleidingspeil op niveau te houden is het vraaggestuurd systeem van de opleidingscheques een doeltreffend instrument om deze doelgroep te bereiken. Uit de verdeling naar groottecategorie van begunstigde onderneming blijkt dat vooral de kleine bedrijven gebruik maken van de maatregel. Voorts tonen cijfergegevens aan dat binnen deze groep van bedrijven bijna 40% van de cheques aangekocht worden door ondernemingen met maximaal vier werknemers.

Een bijkomende vaststelling is dat vooral de jonge kleine bedrijven opleidingscheques aankopen. Dit blijkt uit onderstaande indeling naar groottecategorie en leeftijdsklasse van de begunstigde ondernemingen.

Onderstaande figuur geeft een indeling weer naar groottecategorie en NACE-code van de begunstigde ondernemingen.

De eerste evaluatie resulteerde in een bijsturing die de doelgroep uitbreidde met:

- *de private erkende opleidingsverstrekkers* omdat ook deze sector nood heeft aan levenslang en levensbreed leren; voorwaarde is evenwel dat deze erkende opleidingsverstrekkers vorming of opleiding volgen bij een derde erkende opleidingsverstrekker;
- *de ondernemingen die behoren tot de transport- en voedingsector*: de huidige operationele fase valt namelijk onder de toepassing van de zogenaamde Europese de-minimisregelgeving die de transport- en een groot gedeelte van de voedingsector uitsluit. Om de discriminatie naar deze sectoren weg te werken werd geopteerd om in toepassing van de Europese kaderregeling voor opleidingssteun deze sectoren te laten toetreden tot de steunmaatregel van de opleidingscheques.

Momenteel dragen overheid en onderneming ieder 50% van de kosten van een opleidingscheque. Voor de doelgroep van de KMO's besliste de Vlaamse regering de sectoren de mogelijkheid te bieden via een af te sluiten sectorconvenant de steun voor algemene opleiding op te drijven tot 70%, het maximum steunpercentage dat de Europese kaderregeling voor opleidingssteun aan KMO's toestaat, mits de betrokken sector het surplus van 20% investeert. De opstart van deze tweede trap is voorzien in 2003. Gesprekken met de verschillende sectoren zullen dan ook nog dit najaar worden opgestart.

2.3 *Peterschapsprojecten*

Peterschapsprojecten zijn projecten waarbij peters uit grote bedrijven of ervaren bedrijfsleiders hun ervaring en kennis ter beschikking stellen van andere bedrijfsleiders. Op deze manier willen peterschapsprojecten bijdragen tot het professionaliseren van de bedrijfsvoering van ondernemingen en de netwerkvorming tussen ondernemingen bevorderen.

Om te zorgen dat bedrijfsleiders in heel Vlaanderen kunnen deelnemen aan peterschapsprojecten worden sinds 1997 jaarlijks verschillende peterschapsprojecten gesubsidieerd. Voor 2003 wordt daarvoor, net zoals in 2002, een bedrag van 2.970.000 euro in de begroting voorzien.

De peterschapsformule werd in 2001 onderworpen aan een evaluatie door IDEA-consult en de Vlerick Leuven Gent Management School. Enerzijds toonde de studie aan dat peterschapsprojecten een positieve bijdrage leveren tot de professionalisering, de netwerkvorming en de performantie van de deelnemende ondernemingen. Volgens de peters, die bedrijfsleiders begeleid hebben in peterschapsprojecten, is ervaringsuitwisseling binnen peterschapsprojecten zelfs een effectievere manier om tot een professionelere bedrijfsvoering te komen vergeleken met andere opleidingen.

Anderzijds bracht de evaluatie ook een aantal knelpunten aan het licht. Op basis hiervan werden een aantal beleidssuggesties geformuleerd om de effectiviteit van peterschapsprojecten nog te verhogen. Het gaat om verbeteringen zoals:

- meer mogelijkheden voor een meer kwalitatieve verdieping (vb. mono-thematische projecten);
- meer ruimte voor nieuwe initiatieven (vb. meer groepsoverschrijdende initiatieven);
- een betere benutting van het peterschapsnetwerk, ook na afloop van het project;
- meer flexibiliteit in de financieringsregels, in het bijzonder meer kwalitatieve normen dan kwantitatieve normen hanteren .

In het najaar van 2002 wordt een voorstel van beleidsbijsturing voorgelegd aan de Vlaamse regering. Die bijsturing heeft tot doel de hoger vermelde verbeteringen te realiseren en zo beter in te spelen op de noden van de ondernemers. Bedoeling is om dan in 2003 de nieuwe regeling te laten opstarten.

Een belangrijke beleidsbijsturing is te relateren tot de financiering van de peterschapsprojecten. In vergelijking met de huidige regeling wordt afgestapt van de zuivere input-financiering. Voortaan zal zowel aan vraag- als aan aanbodzijde een stimulans worden gegeven. Enerzijds is het de bedoeling tussen te komen in de inschrijvingsprijs van deelnemers aan peterschapsprojecten. Dit zal gebeuren door de peterschapsprojecten in te bedden in het generieke systeem van de opleidingscheques. Het grote voordeel van de opleidingscheques is dat ze vraaggestuurd zijn. De ondernemer beslist immers zelf waar, hoe en wanneer hij zijn of haar cheques wenst te besteden. Organisatoren van peterschapsprojecten worden also gestimuleerd om efficiënt en kwaliteitsvol te werk te gaan. Anderzijds kan aan organisatoren van peterschapsprojecten een bijkomende aanbodsubsidie worden verleend. Deze laatste subsidie zal worden toegekend uit een gesloten enveloppe op basis van de wedstrijdformule waarin geïnteresseerde organisatoren kunnen meedingen. Langs deze weg wordt ook aan aanbodzijde beleidsmatige sturing mogelijk en zal ook hier een kwaliteitsimpuls gegeven worden.

2.4 Adviescheques

Vanuit de ervaringen opgedaan met de opleidingscheques werd beslist om ook de maatregel van de adviespremies om te vormen tot een chequestelsel. Het ontwerp van besluit, dat eerstdaags op de Vlaamse regering wordt geagendeerd, houdt echter rekening met de pijnpunten die bij de evaluatie van de adviespremies duidelijk werden.

De adviescheques zullen derhalve:

- uitgebreid worden van de kleine ondernemingen tot alle KMO's overeenkomstig de verordening nr. 70/2001 van de Europese Commissie van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen en nr. 41 van de communautaire kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van het milieu (2001/C 37/03);
- maximaal uitgebreid worden qua aanvaardbare sectoren;
- maximaal uitgebreid worden qua aanvaardbare adviezen;
- uitgebreid worden tot trajectbegeleiding;
- frequenter kunnen worden aangevraagd mits respect voor het plafond van 820 cheques ter waarde van 24.600 euro per klant.

Het systeem van adviescheques dient eveneens te waken over de kwaliteit van de aanbieders. Een Raad van Advies en Consultancy wordt belast met de erkenning en de ontwikkeling van een kwaliteitscertificaat. Deze erkenning kan beperkt gehouden worden omdat de adviesinstantie wordt erkend en niet het advies als dusdanig. Deze raad kan dezelfde zijn als deze geïnstalleerd in het kader van de opleidingscheques. Het kwaliteitscertificaat op basis van de welke een erkenning kan worden bekomen kan een certificaat zijn dat reeds op de markt bestaat en als zodanig wordt gevalideerd door de raad. Adviesinstanties die niet over een dergelijk certificaat beschikken kunnen zich onderwerpen aan de procedure of methode van het Vlaams Gewest om een erkenning te krijgen als adviesinstantie binnen het systeem van de Vlaamse adviescheques. Ook hier is het de bedoeling om in 2003 effectief met het nieuwe stelsel te beginnen.

2.5 *Meten is weten: de opstart van het Steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie*

Het steunpunt "Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie" werd opgericht in 2002 en zit ingebed in het consortium K.U.Leuven, Universiteit Gent en Vlerick Leuven Gent Management School. Met het concept 'steunpunt' wil de Vlaamse regering de beschikbare middelen voor kortlopende onderzoeksprojecten heroriënteren naar een meer structurele onderzoeksfinanciering. Volgens de beleidsvisie van de Vlaamse regering zal de administratie een belangrijke rol spelen in de beleidsvoorbereiding en evaluatie. De prioritaire taak van de administratie Economie wordt het adviseren en ondersteunen van de Vlaamse minister van economie bij het uitstippelen van een Vlaams economisch beleid. Daarom is het noodzakelijk dat de administratie voor de wetenschappelijke onderbouwing van de beleidskeuzes kan terugvallen op een steunpunt.

Het steunpunt moet het Vlaams economisch kenniscentrum worden van de Vlaamse overheid op het vlak van ondernemerschap en duurzame economische groei in Vlaanderen. De doelstellingen van het steunpunt hebben enerzijds betrekking op het verstrekken van wetenschappelijk onderbouwde

adviezen over het economisch beleid op korte en lange termijn en anderzijds op het begeleiden van de Vlaamse overheid bij het ontwikkelen van beleidsmaatregelen. Het steunpunt moet eveneens kennis rond ondernemerschap, innovatie en de stimulerende rol van de overheid hierin verspreiden.

Om deze doelstellingen te vervullen zal het steunpunt op lange termijn uitgebreide longitudinale databanken ontwikkelen en fundamentele onderzoeksprojecten rond dit onderwerp opstarten. Naast het lange termijnonderzoek heeft het steunpunt de expliciete opdracht om periodiek het beleid te evalueren en nieuwe methodologieën voor beleidsevaluatie te ontwikkelen. Een van de instrumenten die zal ontwikkeld worden betreft een “barometer”, die moet dienen als superieure indicator van de actuele economische prestaties van de Vlaamse economie.

Binnen het consortium vormen vier onderzoeksgroepen de ruggengraat van het steunpunt. De onderzoeksgroep van prof. Sleuwaegen en prof. De Backer levert expertise in het domein van de macro- en meso-economische structuur van de Vlaamse economie en de industriële dynamiek. De eerste taak van deze groep bestaat erin de gegevens van bestaande databanken zoals de BEL¹ en de MNE² aan elkaar te koppelen, verder te ontwikkelen en te onderhouden. De onderzoekers zullen nagaan in welke bedrijfstakken ondernemingen bijkomen en verdwijnen, waar de meeste werkgelegenheid ontstaat en verloren gaat en de wijze waarop dit gebeurt (toetreden, verdwijnen, delokaliseren of afslanken van ondernemingen). Tevens zal onderzocht worden wat de voorwaarden zijn voor bedrijven om te groeien en hoe het beleid hierop kan inspelen. Ook de strategieën van buitenlandse bedrijven in Vlaanderen zullen onder de loep worden genomen. Deze onderzoeksgroep is verantwoordelijk voor het tweejaarlijks rapport over de competitiviteit van de Vlaamse regio.

Het onderzoeksterrein van prof. Van Hootegem, prof. Sels, prof. Bouwen en prof. Taillieu situeert zich op het meso-niveau en analyseert het interne beleid van organisaties. Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van de grootschalige longitudinale PASO-databank³, ontworpen binnen het kader van het tewerkstellingsbeleid. Deze databank zal uitgebreid worden met de PSIC/START⁴ database met gegevens over o.a. interne organisatie, productbeleid, personeelsbeleid, innovaties en netwerkvorming met andere bedrijven. Jaarlijks zullen 3500 bedrijven via een websurvey een vragenlijst ontvangen over die aspecten. Met dit lange termijnonderzoek tracht de onderzoeksgroep na te gaan hoe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven innovatie kan bevorderen. Er wordt ook geanalyseerd hoe intrapreneurschap (de participatie van werknemers in een bedrijf) kennis en innovatie kan stimuleren. Aangezien de professoren via andere onderzoeksprojecten betrokken zijn bij het steunpunt “Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming” en het steunpunt “O&O indicatoren”, zal dit de communicatie en integratie van informatie met het Steunpunt “Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie” ten goede komen.

Het onderzoek van prof. Clarysse, prof. Van Dierendonck en prof. Muylle focust zich op de innovatieve en technologie-intensieve start-ups. Deze organisaties zijn in grote mate afhankelijk van resources en omgeving. Het onderzoeksteam is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van de HITO⁵-databank, die

---

¹ BEL: Balanscentrale: data van de Nationale Bank België

² MNE: Multinational Enterprises

³ PASO: Panel of Survey on Organisations

⁴ PSIC: Panel of Survey on Innovation in Companies

START: Starting companies

⁵ HITO: Highly Innovative or Technology related Organisations

een representatief aantal van deze bedrijven in kaart brengt. Aan de hand van deze databank kunnen processen en noden blootgelegd worden en kan de overheid via gepaste beleidsmaatregelen innovatie ondersteunen en stimuleren. Prof. Muylle en prof. Vereecke leggen zich toe op e-business en de impact van ICT op bedrijfsprocessen en supply chain management processen. De nauwe samenwerking met het steunpunt "O&O indicatoren" verhoogt de expertise in het consortium in onderwerpen zoals technologisch beleid en O&O management.

De laatste onderzoeksgroep bestaat uit prof. Manigart, prof. Crijns en prof. Ooghe. Deze onderzoeksgroep zal de GEM-databank onderhouden. De General Entrepreneurship Monitor (GEM) is een internationaal onderzoeksinitiatief opgestart in 1997, waaraan momenteel 29 landen deelnemen. De drie centrale vragen die in het GEM-onderzoek worden gesteld hebben betrekking op de graad van ondernemerschap in de verschillende landen, het verband tussen de graad van ondernemerschap en de nationale economische groei en de oorzaken die een land ondernemend maken. Een tweede lange termijnonderzoek binnen de onderzoeksgroep betreft ondernemingsfinanciering (e.g. financiering van startende ondernemingen) en de ontwikkeling van kansmodellen voor falings.

2.6 Dynamisering van het VIZO: stand van zaken

2.6.1 Bedrijfsadvies

Ter ondersteuning van het stimuleringsbeleid voor meer en beter ondernemerschap heeft het VIZO in de vorm van "Matrix" een netwerkorganisatie uitgebouwd ten behoeve van de erkende KMO-adviseurs waarbinnen vooral aan onderlinge methodische en inhoudelijke expertise-uitwisseling wordt gedaan. Matrix moet een kwalitatief meer hoogstaande adviesverstrekking in de hand werken, zowel wat betreft algemeen KMO-beleid als voor specifieke vraagstellingen aan de potentiële en de gevestigde ondernemers. Het "Matrix"-project terzake kende in 2001 volgend resultaat :

- cursisten master in KMO/SOC : 8;
- cursisten-bedrijfsadviseurs in net- en leerinitiatieven : 294;
- KMO bereikt met actie "werken met adviseurs" : 10.234;
- verspreide vademecums van erkende adviseurs : 180.

Daarnaast is het VIZO bedrijfsadvies in 2001 gestart met bedrijfsadvies inzake competentie management. Hiertoe is ook steun van ESF doelstelling 3, zwaartepunt 3 voorhanden. Het project draagt de naam "Inspire" en wil ondernemingen sensibiliseren tot innovatie in de personeelsorganisatie door bedrijfsadvies inzake ontwikkeling van de kennis. Doelstelling van het project is om tegen eind 2003 :

- 550 innovatieprojecten voor KMO's op te stellen;
- 8 leergroepen te organiseren met 60 KMO's;
- 20 workshops te houden met 500 KMO's;
- via telefonische contacten 400 KMO's te bereiken;
- 2 centrale events te doen waar 200 KMO's aan deelnemen.

2.6.2 Slagvaardige centra voor middenstandsvorming: de creatie van SYNTRA

Onder de sturende impuls van een daartoe opgerichte opdrachthoudende werkgroep binnen het VIZO, werd medio 2002 de schaaloptimalisatie van de centra een feit. De meer dan 22 vroegere Vlaamse centrumlocaties zijn intussen juridisch en organisatorisch verenigd in vier nieuwe fusiecentra. Een nieuw erkennings- en financieringsbesluit maakt de financiering van de centra meer vraaggestuurd en outputgericht, hetgeen het efficiëntie- en professionaliteitsniveau van deze centra moet stimuleren. Op 19 juli 02 werd reeds aan vier Syntra-koepels een erkenning verleend: het centrum SYNTRA PROVINCIES ANTWERPEN EN VLAAMS-BRABANT vzw te 2800 Mechelen, het centrum SYNTRA WEST vzw te 8200 Brugge, het centrum SYNTRA MIDDEN-VLAANDEREN vzw te 9100 Sint-Niklaas, en het centrum SYNTRA LIMBURG vzw te 3600 Genk. Tegelijk hebben de nieuwe entiteiten zich onder een zelfde corporate image-beleid geschraagd met een nieuwe productnaam "SYNTRA".

Het fusiecentrum te Brussel, IBB genaamd, was destijds niet rijp om erkend te worden. Uit een financiële audit bleken namelijk zware financiële problemen, met een zeer belangrijke impact op de werking en de investeringscapaciteit. Een structurele en organisatorische doorlichting leerde bijkomend dat zich tal van strategische vragen stellen bij de aard, het werkingsgebied, de vorm en de locatie van een centrum in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Omwille evenwel van de continuïteit van de vormingsactiviteiten werd de toepassing van het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 opgeschort tot 31 december 2002 en werden bijzondere maatregelen voor Brussel uitgewerkt. Al deze bijzondere inspanningen ten spijt, heeft de Raad van Bestuur van het IBB op 9 oktober 2002 de beslissing genomen om in vrijwillige vereffening te gaan. Een werkgroep is onmiddellijk aangesteld voor de opmaak van een doorstartscenario. Het is hierbij van belang dat een Nederlandstalig centrum in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt behouden dat een kwalitatief aanbod in de middenstandsopleiding kan garanderen. Naast een basisaanbod dat aansluit bij de behoeften van de zelfstandigen en KMO van de 19 Brusselse gemeenten, kunnen andere producten en opleidingen worden aangeboden. Om dit te realiseren is de inbreng en de know-how van de 4 andere SYNTRA onontbeerlijk. Tegen volgend schooljaar moet het nieuwe centrum opnieuw operationeel zijn.

Deze SYNTRA-constructie en haar vernieuwde reglementaire onderbouw moeten finaal bijdragen tot een betere dekking van het gehele opleidingslandschap en een betere invulling van de vaak zeer specifieke opleidingsvraag vanuit de KMO-wereld.

2.6.3 Alternerend leren: opwaardering van de opleidingsprogramma's eerste prioriteit

Het VIZO heeft onder meer tot taak het opleidingsgebeuren binnen het SYNTRA-netwerk te ondersteunen door de nodige pedagogische productontwikkeling en -actualisering. In het kader daarvan wordt de laatste hand gelegd aan de actualisering én de modularisering van de opleidingsprogramma's zodat de transparantie en de onderlinge erkenbaarheid en certificeerbaarheid van deze opleidingen tussen de verschillende verstrekkers vergemakkelijkt worden en de klant een meer geïndividualiseerd en flexibeler traject kan doorlopen. Het engagement houdt in dat tegen eind 2003 alle opleidingsprogramma's gemodulariseerd zullen zijn. Deze operatie verloopt trouwens in gestructureerd overleg met het departement Onderwijs en met de VDAB (Beroepsopleiding).

Naast de actualisatie van de leertijd - en ondernemersopleidingen, wordt voortdurend ingespeeld op vragen vanuit de markt naar specialisatiemodules onder de vorm van gecertificeerde bijscholingen. In 2002 zijn er tal van dergelijke bijscholingen uitgewerkt vooral in de sector van het vrachtvervoer en de dienstverlening.

2.6.4 Modernisering van de leertijd

De leertijd is een unieke formule van alternerend leren dat niet alleen een praktijkgerichte beroepsopleiding aanbiedt, maar tegelijk ook de basis legt voor een later zelfstandig ondernemerschap. Het leerlingenaantal in de leertijd dat in 1990 nog meer dan 10 000 bedroeg, daalde tot 6 222 cursisten in het schooljaar 2001-2002. Een strategisch plan onder de naam "VOLT 2010" moet het imago van de leertijd én de inhoud van de leertijd een nieuwe elan bezorgen. De rode draad doorheen het actieplan is het nastreven van meer kwaliteit. Het begeleidingskader voor leerjongeren en patroons-opleiders zal worden geoptimaliseerd. Maatwerk en niveaudifferentiatie, in combinatie met de reeds besproken modularisering, maken een aangepast leertraject op maat van de student mogelijk. Daarnaast zullen acties worden ondernomen om diploma's en certificaten op te waarderen en om het nijverheids- en sectorgehalte van de leertijdopleidingen te verhogen om ook hier beter aansluiting te vinden bij de noden op de arbeidsmarkt.

In 2003 zal een centraal geautomatiseerd dossierbeheer van leerjongere en ondernemer mogelijk zijn. Tegelijk zal uit de databank beleidsinformatie kunnen worden geput wat zal toelaten een aangepaste marketingstrategie te voeren. Ook zal met steun van ESF doelstelling 3, zwaartepunt 3 een stagedatabank voor kandidaat leerlingen en kandidaat ondernemershoofden-opleiders worden ontwikkeld die tegen eind 2003 operationeel moet zijn. Daarbij wordt in het kader van de werkzaamheden van de "Interface" onderzocht om deze databank te koppelen aan gelijkaardige databanken van de VDAB en Onderwijs om op deze manier één virtuele stagedatabank tot stand te brengen.

2.6.5 Interface: afstemmen tussen publieke opleidingsverstrekkers een absolute must

Het VIZO werkt, in het kader van de beslissingen van de Vlaamse Regering tot reorganisatie van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, actief mee aan de operationalisering van de "Interface". Deze "Interface" is onder de aansturing van het Ministerieel Comité voor Vorming het instrument van de Vlaamse Regering voor de stimulering van het levenslang en het levensbreed leren en de afstemming tussen de institutionele opleidingsverstrekkers met name de VDAB, het VIZO, Onderwijs en het Sociaal Cultureel Werk.

De Interface is in 2002 gestart met een voorlopige organisatiestructuur die gebaseerd is op een effectieve samenwerking tussen de partners voor een gemeenschappelijk bestuur en opvolging van de deelprojecten. Het VIZO neemt niet alleen aan alle deelprojecten deel maar heeft ook in een aantal projecten de trekkersrol op zich genomen.

Deze projecten zullen ook na 2002 als permanente opdrachten binnen het kader van de Interface verder lopen. Deze "Interface" zal onder een andere naam dan ook een meer permanente structuur krijgen.

3 Versterking van de financiële structuur van de ondernemingen

Inzake het versterken van de financiële structuur van de ondernemingen werden verschillende initiatieven ontwikkeld. De resultaten van de Ronde tafel met de banken en de risicokapitaalfondsen vormden hierbij een belangrijke input. In de eerste plaats werd een vernieuwde waarborgregeling door de Vlaamse regering op 19 juli 2002 jongstleden principieel goedgekeurd. Na een gunstig SERV-advies loopt momenteel een aanmelding bij Europa. Op het vlak van het stimuleren van het risico-kapitaal werd op 21 juni jongstleden door de Vlaamse Regering een opdracht aan PMV gegeven om een systeem uit te werken dat de stimulering van het risico-kapitaal in Vlaanderen tot doel heeft. De PMV kreeg tot slot op 19 juli 2002 eveneens de opdracht om het concept van een KMO-financieringsagentschap uit te werken. Met dit agentschap wenst men een uniek aanspreekpunt te creëren waar KMO's terecht kunnen met hun financieringsproblemen. Inzake business angels is het de bedoeling om in 2003 tot een nieuwe subsidieregeling te komen die meer nadruk legt op performantie en effectiviteit en dit naar analogie met voorbeelden in het buitenland en dichter bij huis, Wallonië.

3.1 Vernieuwde waarborgregeling

Alhoewel onze KMO's reeds verscheidene decennia kunnen terugvallen op een waarborgregeling geven de cijfers aan dat het instrument steeds minder aanslaat bij de banken en KMO's (zie hiernavolgende tabel).

Tabel 1 :Overzicht van rechtstreekse en onrechtstreekse waarborgen *
(bedragen in BEF 1.000)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Rechtstreekse waarborgen							
• Aantal	557	568	455	467	401	499	425
• Bedrag waarborg	1.026.847	1.293.213	1.137.728	1.199.251	1.147.387	981.118	1.371.726
• Bedrag krediet	1.930.091	2.491.772	2.112.785	2.424.453	2.338.853	2.220.339	2.934.733
Onrechtstreekse waarborgen							
• Aantal	2.278	1.959	1.735	1.355	878	782	611
• Bedrag waarborg	794.463	631.967	538.691	407.542	263.360	260.566	243.707
• Bedrag krediet	3.592.405	2.779.508	2.371.110	1.901.433	1.136.980	1.234.164	1.079.106
TOTAAL							
• Aantal	2.835	2.527	2.190	1.822	1.279	1.281	1.036
• Bedrag waarborg	1.821.310	1.925.180	1.676.419	1.606.793	1.410.747	1.241.684	1.615.433
• Bedrag krediet	5.522.496	5.271.280	4.483.895	4.325.886	3.475.833	3.454.503	4.013.839

* De gegevens voor de rechtstreekse waarborgen komen uit de productie-statistieken van het Vlaams Waarborgfonds. Voor de rechtstreekse waarborgen worden de kredieten in rekening-courant (RC) enkel opgenomen in het jaar van toekenning. De gegevens voor de onrechtstreekse waarborgen tot en met 1999 komen uit de jaarverslagen. In de jaarverslagen tot en met 1997 worden de RC-kredieten voor onrechtstreekse waarborgen bij een hernieuwing van de omloop meegeteld in elk jaar dat ze werden hernieuwd. Hierdoor wordt de verhouding tussen onrechtstreekse en rechtstreekse waarborgen overschat tot en met 1997.

Bron: IDEA Consult op basis van gegevens verstrekt door het Vlaams Waarborgfonds

Voor 2001 is er geen beterschap in zicht: het aantal rechtstreekse waarborgen daalde verder tot 334 en bij de onrechtstreekse waarborgen was de terugval nog dramatischer met 179 dossiers in 2001.

Deze situatie contrasteert duidelijk met de vraag van de KMO's naar een waarborgregeling of anders gesteld: het bestaande instrument beantwoordt niet meer aan de huidige marktparameters.

Anderzijds geeft het Nederlands voorbeeld aan dat een waarborgregeling wel degelijk een rol van betekenis kan spelen. In 2000 haalde de Nederlandse waarborgregeling een omzet van 18 miljard BEF te vergelijken met 1,6 miljard BEF in Vlaanderen of een verschil van meer dan factor 10. Zelfs als rekening wordt gehouden met het verschillend bevolkingsaantal in beide landen, dan nog presteert de Nederlandse waarborgregeling bijna 5 keer beter dan de Vlaamse. Volgens Nederlandse normen zou het Waarborgfonds eigenlijk een omzet van minimaal 6 miljard BEF per jaar moeten halen om de vergelijking met Nederland te doorstaan. Dit verschil in succes wordt trouwens nog eens bevestigd door het verschillend marktaandeel van de waarborgregeling in de totale KMO-kredieten: respectievelijk 0,5% in Vlaanderen en tussen de 3 à 5% in Nederland.

Tot slot moet nog worden vermeld dat ook het Europees Investeringsfonds (EIF) aanstuurt op een aanpassing van de waarborgregeling. Het EIF is met name bereid om een lange-termijnrelatie met de Vlaamse overheid uit te bouwen en extra waarborgfaciliteiten te verstrekken voor zover de huidige regelgeving wordt gemoderniseerd.

Om een beter zicht te krijgen op deze problematiek werd dan ook een studieopdracht uitgeschreven waarin de werking van het Vlaams Waarborgfonds moest worden geëvalueerd. Deze evaluatie werd uitgevoerd door Idea Consult. Uit hun analyse blijkt opnieuw dat er een duidelijk marktfalen bestaat op het vlak van financiering van kleine ondernemingen. In dit kader speelt de waarborgregeling een rol als facilitator tussen vraag naar en aanbod van krediet.

Op basis van de evaluatie door Idea Consult en gesprekken met allerhande actoren (cf. beheerders van de Nederlandse waarborgregeling, de Belgische Vereniging van Banken en vertegenwoordigers van het Europees Investeringsfonds) kon worden vastgesteld dat de beperkte populariteit van de huidige waarborgregeling grotendeels te wijten is aan drie factoren:

- complexe en weinig transparante regelgeving;
- het dubbelwerk tussen bank en de administratie van het waarborgfonds;
- een beperkt partnership tussen de participerende banken en het Vlaams waarborgfonds.

Meteen verklaren deze elementen ook het succes van de Nederlandse waarborgregeling. Het Nederlandse systeem wordt namelijk gekenmerkt door een sterke samenwerking tussen privé-banken en de overheid, in die zin dat hun waarborgsysteem in essentie kan worden gecatalogeerd als een systeem van automatische waarborg. Het gaat hier met andere woorden om een transparante en weinig complexe regelgeving. Dit houdt onder meer in dat de banken volledig instaan voor de dossierafhandeling van een kredietdossier en er geen bijkomende controle wordt uitgevoerd door de Nederlandse administratie (= tweede voorwaarde). Het dubbelwerk tussen banken en administratie blijft hierdoor beperkt, wat een gunstige impact heeft op de doorlooptijd van de dossiers.

Wel bestaan er raamovereenkomsten tussen de Nederlandse overheid en de participerende banken waarin de samenwerkingsmodaliteiten worden uitgewerkt. In het geval er zich ernstige misbruiken voordoen, heeft de Nederlandse administratie een belangrijke stok achter de deur, met name het uitsluiten van de betrokken bank van het systeem van de waarborgregeling. In tegenstelling tot de Vlaamse situatie krijgen de verschillende participerende banken een contingent waarborgen toegewezen die zij in een jaar kunnen uitputten. Bij misbruik heeft de administratie het recht om dit contingent te verminderen, zo niet volledig af te bouwen. Bovendien dragen de Nederlandse banken een deel van het risico waardoor de neiging om vooral de slechte dossiers naar de waarborgregeling door te schuiven beperkt blijft. Er is bijgevolg sprake van een duidelijk partnership tussen privé en overheid.

Samengevat kan het succes van het Nederlandse systeem als volgt worden verklaard: eenvoud, automatisme en marktconforme responsabilisering van de participerende banken. Op deze wijze kunnen gezonde bedrijven en beloftevolle starters, die inzake kredietverlening gehandicapt zijn door het ontbreken van voldoende zekerheden, op een marktvriendelijke wijze worden ondersteund.

De Nederlandse wijze van aanpak resulteert niet in grotere meerkosten voor de Nederlandse belastingbetaler. Voor de periode 1996-2000 kostte het Nederlandse systeem netto jaarlijks ongeveer 4,34 miljoen euro (waarvan 2,55 miljoen euro voor verliesafrekening) wat overeenstemt met een gemiddelde kostprijs per dossier van 1.115 euro. In Vlaanderen is de jaarlijkse netto-kostprijs gelijk aan 3,69 miljoen euro of 2.355 euro per dossier (eveneens voor de periode 1996-2000) of meer dan het dubbele van de Nederlandse kostprijs. Het feit dat bij misbruik het aan de bank toegewezen contingent kan worden ingetrokken, werkt dus duidelijk regulerend.

Een tweede element dat wijst op de hoge efficiëntie van het Nederlands systeem is af te leiden uit een vergelijking van de beide administraties. Beide eenheden hebben ongeveer evenveel ambtenaren in dienst, terwijl de Nederlandse waarborgregeling jaarlijks wel een 10 keer groter bedrag waarborgt dan deze in Vlaanderen. De duidelijke taakafspraken tussen privé-banken en de overheidsadministratie, die zich in eerste instantie toespitst op controletaken, zijn daarvoor verantwoordelijk.

Op basis van voornoemde analyses werd ervoor geopteerd om de Vlaamse waarborgregeling zoveel mogelijk te aligneren op het Nederlandse systeem. Idea Consult gaf aan dat deze regeling inderdaad als een best-practice moet worden beschouwd.

Het nieuwe ontwerp van besluit creëert een kader waarbinnen de bank zelf beslist voor welke kredieten een overheidsgarantie wordt aangevraagd. Die garantie impliceert dat de overheid in belangrijke mate het debiteurenrisico overneemt in geval de kredietnemer niet in staat zou zijn het krediet terug te betalen. Deze werkwijze breekt met het bestaande systeem waarbij elk dossier door het beheercomité van het Vlaams Waarborgfonds wordt goed- dan wel afgekeurd. Deze beslissingsbevoegdheid verschuift voortaan naar de kredietverlenende bank.

De beslissing tot toekenning van de overheidsgarantie kan in de geest van het besluit door de bank zelf worden genomen als er aan drie voorwaarden is voldaan:

- een duidelijke regelgeving waarin de wederzijdse rechten en plichten van bank enerzijds en de overheid anderzijds correct worden afgebakend;
- een permanente controle vanuit het beheercomité;
- een voldoende hoge risico-sharing van de bank.

In praktische termen betekent dit:

- 75% van het verlies bij een opgezegd krediet wordt gedragen door de overheid. Bij latere recuperaties krijgt de overheid 75%. Banken blijven dus een deel van het verlies dragen. Bovendien worden banken die systematisch slechte dossiers doorsturen, bestraft door het neerwaarts bijstellen van hun waarborgcontingent.
- De bank betaalt een premie die grosso modo de jaarlijkse last van het krediet met 0,25% verhoogt voor bestaande bedrijven en met 0,05% voor starters.
- De “papierwinkel” wordt bewust tot een minimum herleid. De banken moeten enkel nog de volgende informatie meedelen: kopie van het kredietdossier van de bank, identificatiegegevens van de debiteur en van het krediet, evolutie van verbintenissen en de in- en uitgaande geldstromen. Samengevat informatie die banken ook voor hun intern gebruik bijhouden.
- Het beheerscomité is samengesteld uit krediet specialisten, het organiseert een permanente controle en dialoog met de banken, het werkt met de banken raamakkoorden uit die op een soepele wijze de uitvoeringsmodaliteiten van het besluit preciseren. Waarborgverstrekking die in strijd is met de wet leidt altijd tot een terugtrekking van de waarborg.

3.2 Stimuleren van risicofinanciering

Op het vlak van het stimuleren van risicofinanciering verklaarde de Vlaamse regering zich op 21 juni jongstleden akkoord met het principe om risicokapitaal structureel te activeren voor wat het betreft het segment van starters en doorgroeiers in Vlaanderen. Gedurende de laatste vijf jaar blijkt het aantal starters systematisch te dalen, en Vlaanderen behoort intussen tot de landen met de laagste graad van ondernemerschap in Europa. Eén van de knelpunten bij de opstart van nieuwe ondernemingen en de doorgroei van bestaande ondernemingen is de kapitaalvoorziening. Er bestaat immers een “matching” probleem: het geld in de markt komt onvoldoende terecht bij starters en KMO's met groeiambities, omdat zij veelal een hoger risicoprofiel vertonen en kleinere financieringsbehoeften hebben, waarvan het absolute verwachte rendement vaak niet opweegt tegen de vaste kost voor onderzoek en opvolging van het dossier.

Inzake concrete modaliteiten werd aan de PMV de opdracht gegeven om nog dit najaar met een voorstel van decreet te komen. Momenteel legt PMV de laatste hand aan de ARKimedes-regeling. De ARKimedes-regeling, afgekort de ARK-regeling (Activering Risico-kapitaal voor KMO's), streeft ernaar meer risicokapitaal beschikbaar te stellen van KMO's in Vlaanderen. Het sluit aan bij de doelstellingen die vooropgesteld werden in het Pact van Vilvoorde en het Actieplan Ondernemen, om het economisch draagvlak in Vlaanderen te versterken door het creëren van nieuwe ondernemingen en het versneld laten doorgroeien van bestaande ondernemingen.

Het ARK-systeem laat erkende investeringsvennootschappen toe leningen aan te gaan om investeringen uit te voeren in Vlaamse KMO's. Het aangaan van (relatieve goedkope) leningen laat de

aandeelhouders van de investeringsfirma toe om een hefboomeffect te realiseren. Voor de investeringsvennootschap in haar geheel daalt de gemiddelde kapitaalkost, waardoor investeringen in ondernemingen met een hoger risicoprofiel of een lagere financieringsbehoefte, zoals KMO's, haalbaar worden.

Het ARK-systeem vertoont sterke raakvlakken met het succesvolle Amerikaanse SBIC-Systeem, waar SBIC staat voor "Small Business Investment Companies". Het Vlaamse systeem zal zich evenwel op 2 punten fundamenteel onderscheiden van de Amerikaanse regeling. Vooreerst zal aan de burger de mogelijkheid geboden worden om mee te werken aan het versterken van het ondernemerschap in Vlaanderen. De investeerder-particulier zal immers kunnen inschrijven op effecten die de Vlaamse overheid zal uitgeven om als dusdanig geld in te zamelen om zogenaamde "hefboom"-leningen aan investeringsvennootschappen te verstrekken. Daarnaast wordt nader onderzocht in welke mate de burger vergoed kan worden voor zijn kapitaalbreng door middel van een belastingkrediet, via de fiscale autonomie die de Vlaamse overheid verworven heeft uit het Lambermont-akkoord.

De Vlaamse overheid zal in de regeling niet tussenkomen in de kapitaalvorming van de investeringsvennootschap of de starter/doorgroeier zelf. Ze start het systeem op, en fungeert vervolgens als doorgeefluik voor de middelen die de investeerder-particulier ter beschikking stelt van investeringsvennootschappen die Vlaamse KMO's investeren. Verwacht wordt dat voor elke Euro overheidsmiddelen die aan het systeem wordt besteed, 5 tot 10 keer zoveel Euro zal kunnen worden geïnvesteerd in starters en doorgroeiende ondernemingen in Vlaanderen.

De benaming "ARKimedes" is geïnspireerd op de naam van de Griekse wiskundige Archimedes, die ooit zei "Geef me een hefboom en een steunpunt en ik zal de aarde optillen". De eerste drie letters van het woord, "ARK", staan voor "Activering Risicokapitaal Vlaanderen". ARKimedes verwijst dus zowel naar de hefboomwerking van het systeem als naar de nieuwe dynamiek die het in de risicokapitaalmarkt ongetwijfeld zal brengen.

3.3 BAN's

Einde 2003 loopt de startsubsidie van drie jaar teneinde voor de laatste 3 BAN-netwerken. Dit was reeds het geval voor het eerst opgerichte netwerk medio 2002. Vastgesteld wordt dat de netwerken na de eerste drie jaar trager dan voorzien naar een afdoende graad van marktpenetratie en professionalisering evolueren. Dit heeft tot gevolg dat de meeste netwerken het break-evenpoint nog niet hebben bereikt. Het toekomstige jaar zal de financiering van de BAN's grondig herzien worden, waarbij prestatieparameters vooropgesteld worden. Bij de verlenging van de subsidie voor het eerste netwerk werd hiertoe reeds een aanzet gedaan. Door een systeem van outputfinanciering op te leggen zal het netwerk moeten aantonen dat de effectiviteit en efficiëntie van de netwerkwerking toeneemt en een voldoende niveau bereikt. Dit wordt gemeten aan de hand van de contacten tussen ondernemers en business angels en het aantal effectieve investeringen. Naar de toekomst toe zou een clustering van de versnipperde activiteiten van de BAN's kunnen toelaten het aanbod en de vraag op grotere schaal te matchen, wat moet resulteren in meer deals. Deze clustering laat tevens toe de snijden in de overhead.

4 Expansiesteun nieuwe stijl

Een tweede belangrijke groep van beleidsmaatregelen in verband met het versterken van de financiële structuur van de ondernemingen, is te relateren tot de expansiesteun. Belangrijk hierbij is dat de inhaaloperatie kon worden beëindigd en dat een groot aantal dossiers eindelijk kon worden gedeblokkeerd. Inzake implementatie van het vernieuwd economisch ondersteuningsbeleid werd in 2002 het kaderdecreet ingeleid in het Vlaams Parlement. Eenmaal deze wettelijke basis is gestemd, kunnen uitvoeringsbesluiten worden gelanceerd waarvan blauwdrukken klaar zijn. Gesprekken met de Europese Commissie geven aan dat het nieuwe beleid op het goede spoor zit.

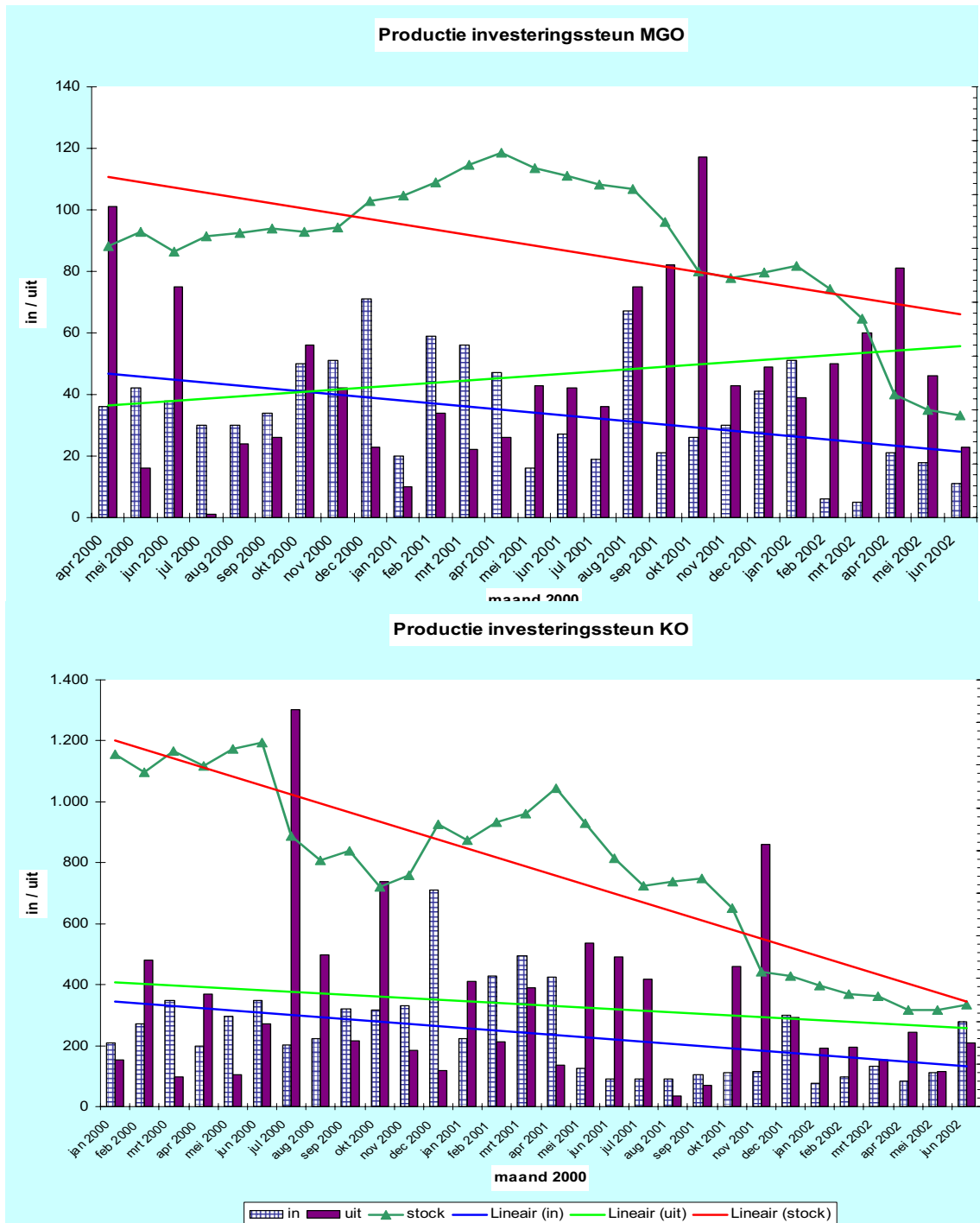
4.1 Inhaaloperatie en deblokkering litige dossiers voltooid

Actueel kan gesteld worden dat de inhaaloperatie op expansiesteun voltooid is. Hiermee werd een punt gezet achter de uitvoering van het politiek akkoord naar aanleiding van de begrotingscontrole 2000 waarbij gedurende de jaren 2000-2002 bijkomende middelen werden ter beschikking gesteld om de erfenis uit het verleden op te ruimen.

	Productie investeringssteun KO			Productie investeringssteun MGO		
	In	uit	Stock	in	uit	Stock
Apr 2000	200	370	3.996	36	101	504
Mei 2000	297	104	4.189	42	16	530
Jun 2000	350	273	4.266	38	75	493
Jul 2000	201	1.301	3.166	30	1	522
Aug 2000	223	499	2.890	30	24	528
Sep 2000	320	217	2.993	34	26	536
Okt 2000	317	740	2.570	50	56	530
Nov 2000	330	185	2.715	51	42	539
Dec 2000	710	120	3.305	71	23	587
Jan 2001	222	411	3.116	20	10	597
Feb 2001	428	212	3.332	59	34	622
Mrt 2001	494	390	3.436	56	22	656
Apr 2001	425	135	3.726	47	26	677
Mei 2001	126	537	3.315	16	43	650
Jun 2001	91	492	2.914	27	42	635
Jul 2001	89	417	2.586	19	36	618
Aug 2001	89	35	2.640	67	75	610
Sep 2001	105	69	2.676	21	82	549
Okt 2001	111	458	2.329	26	117	458
Nov 2001	114	861	1.582	30	43	445
Dec 2001	300	292	1.529	41	49	456
Jan 2002	76	193	1.412	51	39	468
Feb 2002	97	195	1.314	6	50	424
Mrt 2002	134	154	1.294	5	60	369
Apr 2002	82	243	1.133	21	81	229
Mei 2002	111	114	1.130	18	46	201
Jun 2002	279	210	1.199	11	23	189
Totaal	7.152	9.962		923	1.242	

Bron: administratie Economie (op basis van Iris-2 tabellen)

Overzicht per jaar (2002: 1e sem.)					
2000	3.779	4.544		382	364
2001	2.594	4.309		429	579
2002	779	1.109		112	299
	7.152	9.962		923	1.242

4.2 Status vernieuwde ondersteuningsbeleid

Gegeven de beperkte fiscale Vlaams bevoegdheden blijft directe investeringssteun betekenisvol mits zij selectief en doelmatig wordt ingezet. In 2003 is het de bedoeling om een callsysteem te lanceren in twee lijnen: één voor KMO's voor wat betreft investeringen in het Vlaamse Gewest en één voor grote ondernemingen voor wat betreft investeringen in regionale ontwikkelingszones.

In tegenstelling tot vroeger wordt de beoordeling van de waarde van de investeringen aan de ondernemingen overgelaten. Het nieuwe systeem beoordeelt ondernemingen aan de hand van een evenwichtige mix van beleidscriteria en economische performantiecriteriën. Waar de eerste een uitspraak doet over de mate waarin de onderneming aansluit bij het ondernemingsprofiel dat de Vlaamse regering wenst te steunen, doet de laatste een uitspraak over de financiële gezondheid en economisch leefbaarheid van de onderneming.

Voor grote ondernemingen wordt dezelfde methodologie, zij het met enige nuancering, gevolgd. Gezien het effect van de steun op het besluitvormingsproces inzake keuze van vestigingsplaats wordt de nadruk gelegd op het aantrekken van nieuwe ondernemingen zonder dat reeds bestaande ondernemingen volledig uit de boot vallen. Uit de praktijk blijkt immers dat het aantrekkingsbeleid zich niet mag beperken tot het louter aantrekken van nieuwe buitenlandse investeerders. Studies tonen aan dat internationale bedrijven een aanzienlijk deel van hun producten of diensten uitvoeren naar bedrijven in het buitenland waarin ze zelf hebben geïnvesteerd. Gevestigde buitenlandse ondernemingen moeten derhalve meer en beter begeleid worden, met het oog op het aantrekken van bijkomende investeringsprojecten naar Vlaanderen. Eén en ander kadert in het in ontwikkeling zijnde actief prospectiebeleid via inbouw van accurate kennis van de sterkten van het 'Product Vlaanderen' als vestigingsplaats voor deze investeringen.

Op te merken valt dat strategische projecten uit de call worden geweerd. Projecten die de ruggengraat van de Vlaamse economie raken kunnen moeilijk afhankelijk worden gemaakt van een wedstrijdformule gezien de belangrijke sociale, economische en ecologische impact van dergelijke investeringen. Er werd daarom geopteerd om investeringsprojecten boven 25 miljoen euro uit de call te lichten en hen tot voorwerp te maken van rechtstreekse onderhandeling met de Vlaamse minister van Economie, die het resultaat van de onderhandeling zal voorleggen aan de Vlaamse regering. De onderhandelingsmarge wordt bepaald door de Multisectorale kaderregeling betreffende regionale steun voor grote investeringsprojecten. Deze methode laat tevens toe een adequaat aantrekkingsbeleid ten aanzien van buitenlandse investeerders te voeren.

Het transparant karakter van het systeem wordt gegarandeerd door een duidelijke communicatie van de gehanteerde criteria via het fysiek en virtueel loket van het Huis van de Vlaamse Economie. De overheid verzekert continuïteit in haar dienstverlening doordat de onderneming op elk ogenblik een dossier kan indienen. De tender wordt twee maal per jaar afgesloten en binnen 4 maanden wordt het resultaat van de call bekend gemaakt. De transparantie wordt tevens gegarandeerd omdat de steuntoekenning afhankelijk is van kwantitatieve indicatoren die op het ogenblik van aanvraag maximaal moeten kunnen bewezen worden. De uitbetaling van de steun zal nauwer aansluiten bij de uitvoering van het gesubsidieerd investeringsprogramma zodat ondernemingen niet langer worden gedwongen de volledige investering te prefinancieren.

Het systeem houdt maximaal rekening met de beleidsdoelstelling om de administratieve ballast in hoofde van de onderneming zo klein mogelijk te houden door de exclusieve werking van een interactieve webbased applicatie: door inschakeling van de back-office, actueel nog door Graydon toegeleverd, en aftoetsing van de klant aan de intern ontwikkelde databank wordt geen informatie meer gevraagd die de overheid reeds ter beschikking heeft. Aangestipt kan worden dat de beschikbare applicatie reeds rekening houdt met de federale ontwikkeling van het uniek klantenidentificatienummer (zie hoofdstuk 4. Vermindering van adm. lastendruk).

Het systeem laat toe een anticyclisch beleid te voeren. Bij laagconjunctuur of bij terugval van investeringen wordt een grotere enveloppe voorzien om het investeringspeil te stimuleren. Bij hoogconjunctuur is steun minder noodzakelijk en kan de enveloppe laag worden gehouden. Een call met een vooraf vastgestelde enveloppe garandeert 100% budgettaire beheersbaarheid. Hierdoor zet de Vlaamse overheid de beschikbare middelen op de meest efficiënte wijze in. In tegenstelling tot voorheen is er dan ook geen enkele reden meer om bepaalde sectoren of investeringen uit louter budgettaire overwegingen uit de call te weren. De call wil zowel de aanvaardbare investeringen als de aanvaardbare sectoren maximaliseren binnen de Europese grenzen. Het systeem resulteert derhalve in een popularisering van het instrument.

4.3 Ecologiesteun nieuwe stijl

In 2003 wordt concrete uitvoering gegeven aan de nieuwe ecologieregeling overeenkomstig de basisfilosofie geëxpliciteerd in de beleidsbrief 2002 en het Actieplan Ondernemen.

De steun wordt gedifferentieerd naar grootte van de onderneming, met een positieve discriminatie van KMO's ten aanzien van grote ondernemingen, en naar de aard van de investering, met een positieve discriminatie van de energiebesparende investeringen. De administratie is actueel bezig in samenwerking met het VITO de limitatieve technologielijst, die als basis fungeert voor de steunmaatregel, te vertalen in toegankelijker taal teneinde het laagdrempelig karakter voor kleine en middelgrote ondernemingen te bewerkstelligen. Het up-to-date houden van de limitatieve lijst wordt als permanente opdracht ingeschreven in de beheersovereenkomst met het VITO en budgettair gecompenseerd ten laste van het Hermesfonds.

Het energiegebruik in de industrie lag in 2000 25,0% hoger dan in 1990. Dit was voor een groot deel te wijten aan een sterkere toename van het gebruik van restbrandstoffen in de chemie. De CO₂-uitstoot gerelateerd aan het brandstofgebruik in de industrie lag in 2000 10,4% hoger dan in 1990. Dit is minder dan de stijging van het energiegebruik omwille van brandstofomschakeling van kolen (-14,1%) en stookolie (-32,1%) naar aardgas (+47,0%). De restbrandstoffen vormen de uitzondering op de toenemende inzet van CO₂ vriendelijke brandstoffen. Tussen 1998 en 2000 was het gebruik van restbrandstoffen evenwel stabiel gebleven en werd de stijging van het energiegebruik in de industrie beperkt tot 1,3%. De CO₂ – emissies gerelateerd aan het brandstofgebruik daalden met 2,1% over deze periode.

Via zogenaamde benchmarkingconvenanten kunnen energie-intensieve bedrijven hun eigen prestatie op het vlak van energie-efficiëntie laten toetsen aan die van andere goed presterende bedrijven. Vervolgens worden de door het bedrijf te realiseren energiedoelstellingen in het convenant vastgelegd. Vanuit de begroting van het Hermesfonds 2003 wordt een aanzienlijk budget

doorgeschoven naar het VITO met het oog op de financiering van de werkzaamheden van het verificatiebureau, belast met de opvolging van de benchmarkingconvenanten.

Het ontwerp van besluit houdt terdege rekening met de Kyoto-doelstellingen die gerealiseerd moeten worden in de periode 2008-2012. Naast het feit dat energiebesparende investeringen in budgettaire termen positief worden gediscrimineerd ten aanzien van de milieu-investeringen worden de door de onderneming te leveren inspanningen gekoppeld aan een engagement tot reductie van CO₂-emissies, voor KMO's in geval zij geen gebruik maken van de limitatieve lijst, voor grote ondernemingen in alle gevallen. Het besluit maakt ook de koppeling met de benchmarkingconvenanten door bedrijven die in het systeem stappen supplementair te ondersteunen.

5 Institutionele hervorming in het teken van administratieve vereenvoudiging

Van meet af aan werd gesteld dat administratieve vereenvoudiging meer inhoudt dan het creëren van de zoveelste webstek. E-gov-applicaties hebben zeker hun meerwaarde, maar ook bij de feitelijke reorganisatie van onze administratie moet worden vertrokken van de eindgebruiker – de onderneming (in spe). In 2002 werden dan ook acties ondernomen op het vlak van e-gov als op het vlak van reorganisatie van onze administratie.

5.1 *E-government projecten*

5.1.1 Referentiedatabank

Het is een reeds lang gekoesterd ideaal binnen de overheid te kunnen beschikken over een centrale databank waarin alle basisgegevens van economische actoren op geïntegreerde wijze vervat zitten. Momenteel zitten deze immers verspreid over verscheidene bronbestanden bij de federale overheid (Rijksregister, BTW, RSZ, Handelsregister etc.) die slechts deels complementair en compatibel zijn en waar vaak op uiteenlopende wijzen geregistreerd wordt. Een grote stap voorwaarts op dit vlak is het project van de federale overheid dat tot doel heeft de vermelde repertoria samen te smelten tot één databank, de Kruispuntbank voor Ondernemingen (KBO). Deze databank wordt opgebouwd rond één uniek identificatienummer per “economische actor”, ongeacht of het nu een vennootschap, een andere rechtspersoon (vzw, openbare instelling, kerkfabriek,...), een werkgever, een BTW-plichtige dan wel een vrij beroep betreft.

In afwachting van de definitieve technische implementatie van het project neemt de federale overheid op dit ogenblik reeds de nodige wetgevende initiatieven om de rechtsgeldigheid te verzekeren van het nieuwe KBO-repertorium, dat als standaard zal fungeren voor alle overheidsregistraties van Belgische economische actoren. Via het concept van het unieke nummer dienen de actoren slechts eenmaal hun gegevens aan de overheid over te maken. De centrale databank (KBO) stelt deze onmiddellijk ter beschikking aan alle overheden die deze gegevens nodig hebben voor hun interne werking.

Vermits de basisregistratie van een economische actor (tot nader order) een federale bevoegdheid is (nl. de creatie van een rechtspersoonlijkheid, BTW-registratie, RSZ-registratie, Handelsregister...) en deze registraties door invoering van het lang verwachte unieke nummer momenteel op een efficiënte wijze worden hertekend, heeft Vlaanderen het nut ingezien om zich nu reeds volledig te conformeren aan deze nieuwe federale registratiepraktijk.

De Vlaamse regering besliste op 19 juli 2002 dat het unieke nummer geïntroduceerd zal worden in alle Vlaamse instellingen. Met deze beslissing werd een belangrijke stap voorwaarts gezet in het kader van de administratieve vereenvoudiging en een verdere digitalisering van de overheid. Door het gecentraliseerde en gedigitaliseerde aanbod uit het Referentiebestand (KBO) zullen vele processen worden vereenvoudigd in de zin dat correspondentie en papieren rompslomp (tussen klant -burger of bedrijf- en overheid) zal worden vervangen door gegevensuitwisseling “intra-overheid”. Een klant zal

te allen tijde (bij nieuwe aanvraag of bij opvraging van stand van zaken...) slechts één nummer moeten ingeven om alle andere gegevens (naam, adres, juridische vorm, datum oprichting, gedigitaliseerde aktes en attesten,...) automatisch te zien verschijnen.

E-government is schier onmogelijk zonder een backoffice dat over via uniek nummer geïntegreerde basisbestanden beschikt. Het veralgemeend gebruik van het unieke nummer maakt een maximale integratie mogelijk van de interne, regionale dossiers (per economische actor) en laat anderzijds een koppeling toe tussen regionale en federale dossiers.

Deze referentiedatabank is tevens van onontbeerlijk belang voor het realiseren van de verscheidene on line informaticatoepassingen, gepland voor 2003 (cfr. supra). In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse regering van 24 mei 2002 (e-governmentvisie), wordt het engagement genomen dat tegen eind 2003 de Vlaamse overheidsentiteiten binnen de e-governmentcluster "Bedrijven" het uniek nummer maximaal in hun klantenbestanden en hun dossierbehandeling zullen hebben geïntegreerd.

5.1.2 Virtueel bedrijvenloket 'Ondernemend Vlaanderen'

In het kader van de reorganisatie van de Vlaamse overheid (lees 'streven naar homogene bevoegdheidspakketten') werd het beheer van de Vlaamse ondernemerssite tijdens het voorjaar 2002 overgeheveld naar de Vlaams minister bevoegd voor Economie. Na een overgangsjaar heeft de site de ambitie om in 2003 uit te groeien tot dé portaalsite én virtuele tegenpool van de uit te bouwen fysieke ondernemersloketten (Huizen van de Vlaamse Economie), waar (kandidaat)-ondernemers terecht kunnen voor alle informatie en dienstverlening die vanuit hun perspectief samenhangend is (m.a.w. niet enkel informatie m.b.t. economische aspecten).

Daarbij wordt maximaal gewerkt in functie van de in het vooruitzicht gestelde nieuwe organisatie, wat impliceert dat alle entiteiten die zich binnen het toekomstige beleidsdomein EWT situeren, zullen betrokken worden bij dit project. Ook andere entiteiten die zich, om diverse redenen niet binnen dit domein situeren, maar toch heel wat (kandidaat)-ondernemers onder hun klantenpopulatie kunnen rekenen, en waarom niet private partners, zullen worden aangesproken.

Finaal wordt gestreefd naar:

- een vraaggerichte website, opgebouwd volgens de logica van de gebruiker en niet volgens de logica van de organisatie. De overheid dient hier dus een rol te vervullen waarin ze actief meedenkt met de ondernemer;
- een afstemming op de Vlaamse strategie inzake E-government en een herstructurering van de site volgens de levensloop van een onderneming. Als grove schets van opdeling kan men opsplitsen naar kandidaat-ondernemen, het opstarten van een zaak, het overnemen van een zaak, het uitbreiden van een onderneming en de mogelijkheden voor het stopzetten ervan;
- een geïntegreerd aanbod van alle aan overheidszijde beschikbare informatie, i.e. centralisatie van alle relevante informatie m.b.t. economie, werkgelegenheid, milieu, ruimtelijke ordening, innovatie... (niet limitatief) aangevuld met links naar externe actoren;
- een maximale graad van transactie;
- een responsieve en pro-actieve benadering.

Geplande acties:

- herstructurering van de site volgens de levensloop van een bedrijf, kaderend binnen het nieuwe concept van de portaal Vlaanderen;
- herprogrammeren en herstructureren van grote delen van de site;
- integratie van het uniek ondernemersnummer zoals ontwikkeld in de referentiedatabase (pre-KBO en later KBO) in het virtuele ondernemersloket en de koppeling aan de bedrijvendatabank in de back-office;
- omschakeling naar het transactionele niveau van dienstverlening, transactionele formulieren, virtuele dossierbespreking en opvolging voor de betrokken instanties en aansluiting op de databases (voorbeelden van elektronische dienstverlening zijn: subsidieaanvragen, vergunningen, online registratie van werkgevers en online brengen van nuttige formulieren, etc.);
- het bouwen van een applicatie voor het raadplegen van Vlaamse economische en sectoriële indicatoren die een toegevoegde waarde bieden voor de ondernemer;
- na de operationalisering van de applicatie “elektronisch beheer bedrijventerreinen”, zullen de mogelijkheden onderzocht worden om hierop een toepassing te ontwikkelen waar ondernemingen vrije percelen op bedrijventerreinen kunnen zoeken, met een koppeling aan het GIS om bepaalde kenmerken van die percelen te kennen, desgevallend i.s.m. private partners;
- incorporeren van de maatregelen voor een vernieuwd economisch ondersteuningsbeleid in het kader van de administratieve vereenvoudiging, zoals de webbased applicaties voor het elektronisch indienen van een investeringsdossier voor het bekomen van economische investeringssteun, van ecologiesteun, van adviespremies/-cheques, en bedrijventerreinen/-gebouwen;
- het ontwikkelen van (een) anderstalige versie(s) van de ondernemerssite.

Om de ‘look and feel’ van de nieuwe site bekend te maken bij het ruimere (ondernemers) publiek zal een communicatiecampagne worden opgezet.

5.1.3 Actie KMO-ICT

De eerste e-government toepassing op Vlaamse bodem werd een feit met de lancering van de economische subsidiemaatregel Opleidingscheques op 5 februari 2002. Op termijn zal de ondernemer steeds meer beroep doen op het internet als transactie- en communicatiemedium met de respectievelijke overheidsdiensten. Vooropgesteld wordt om met dit initiatief de economische actor, die nu nog geen gebruik maakt van de informatiesnelweg, te laten meestappen in het e-government verhaal.

Een tegemoetkoming in de internetkosten zal aangevuld worden met de reeds bestaande en te implementeren opleidings- en adviesgebonden projecten. Een synchronisatie met onder meer de opleidingscheques wordt dan ook nagestreefd.

5.2 *Beter Bestuurlijk Beleid: Klant is koning*

Op het ogenblik dat deze beleidsbrief werd geschreven, werden de besprekingen in het kader van het kerntakendebat net gefinaliseerd. Voor het beleidsdomein EWT werden met de provinciale en gemeentelijke afgevaardigden een aantal opmerkelijke en veel belovende afspraken gemaakt, die weliswaar nog in een bestuursakkoord moeten worden gegoten:

- Het sociaal-economisch streekbeleid is niet langer een gewestelijke maar provinciale kerntaak.
- Beleidsadvisering en -overleg zal – althans wat het sociaal-economische betreft – in de toekomst op subregionaal niveau gebeuren volgens een model identiek aan datgene wat momenteel bestaat op het Vlaamse niveau. Zo komen er in elke provincie één of meer SERR's (Sociaal Economische Raad van de Regio) en RESOC's (Regionaal Economisch Sociaal Overleg Comité 6.), die beleidsvoorbereidend overleg mogelijk maken op streekniveau. Ook de Vlaamse regering kan (verplicht of vrijblijvend) beleidsvoorbereidend advies vragen aan deze streekorganen".
- De Vlaamse overheid voert een flankerend beleid naar de sub-regio's onder meer via call-procedures en beleidsovereenkomsten. Het is ook duidelijk dat vanuit de Vlaamse regering evenzeer advies kan gevraagd worden aan de subregio's (hetzij verplicht, hetzij vrijblijvend).

De realisatie van dit alles vereist dat de Vlaams minister bevoegd voor Economie, desgevallend in samenspraak met zijn collega bevoegd voor Werkgelegenheid, in 2003 een aantal regelgevende initiatieven zal moeten nemen. Een taskforce zal instaan voor de concrete implementatie van deze oefening en ook het bijhorend wetgevend werk voor haar rekening nemen.

5.3 *Het Huis van de Vlaamse Economie*

2003 wordt het jaar waarin de reorganisatieplannen van de Vlaamse overheidsdiensten hun uitvoering moeten krijgen. Voor het beleidsdomein Economie, Werkgelegenheid en Toerisme (EWT) werd die structuur principieel goedgekeurd op de Vlaamse regering van 14/12/2001. Omdat beseft wordt dat – zelfs in een technologisch steeds sneller evoluerende samenleving – niet alle communicatieve kloven kunnen gedicht worden via e-governmentinitiatieven, wordt het concept van het Huis van de Vlaamse Economie (HVE) geïmplementeerd.

Via dit Huis – met een eenheidsstructuur maar gedeconcentreerde werking in de provinciehoofdsteden – zal aan de (kandidaat)-ondernemers een loketfunctie met doorverwijs- én adviesfaciliteiten (eerstelijnsdienstverlening) worden aangeboden. Het HVE wordt m.a.w. de fysieke plaats waar men als (kandidaat)-ondernemer terecht zal kunnen met vragen/dossiers omtrent alle aspecten van het ondernemerschap. Daarbij is het van ondergeschikt belang welk bestuursniveau finaal verantwoordelijk is voor de dossierafhandeling. Om dit alles mogelijk te maken zullen een reeks van samenwerkingsakkoorden worden afgesloten met andere overheden, maar evenzeer met private actoren. Wat dit laatste betreft wordt in concreto gedacht aan de door de federale overheid te erkennen unieke loketten voor het vervullen van de startersformaliteiten.

Wat de adviesverlenende taken betreft zal het Vlaamse ondernemersloket zich geenszins op het terrein van de commerciële dienstverlening begeven. Dit is en blijft een terrein waar het private initiatief bij uitstek een rol moet blijven spelen. Via het systeem van de adviescheques wenst men wel

---

⁶ SERR staat voor Sociaal Economische Regionale Raad - RESOC staat voor Regionaal Economisch Sociaal Overleg Comité.

de ondernemers een instrument ter beschikking te stellen om de vaak hoge financiële drempel te overbruggen.

Naast deze eerstelijnsdienstverlening moet de eenheidsstructuur buitenlandse potentiële investeerders – die werden toegeleid via Flanders Investment and Trade (FIT) - bovendien garanderen dat zij op basis van objectieve criteria worden begeleid in hun keuze voor de meest optimale locatie binnen Vlaanderen (tweedelijnsdienstverlening).

5.3.1 Preventief bedrijfsbeleid

De evaluatie van de Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid bracht aan het licht dat er vragen rijzen omtrent de effectiviteit van de Commissie. Alhoewel het falingspredictiemodel op zich behoorlijk functioneert, wordt vastgesteld dat de detectie veelal te laat gebeurt waardoor een faling onmogelijk nog kan worden vermeden. Het gevolg is dat de Commissie in actie komt op het ogenblik dat de Kamers van Handelonderzoek repressief, zelfs curatief beginnen op te treden. Om van een effectief preventief bedrijfsbeleid te kunnen spreken moet sneller op de bal kunnen worden gespeeld. Hiertoe werd binnen het “Steunpunt Ondernemerschap, Onderneming en Innovatie” een onderzoeksproject opgenomen dat als doelstelling heeft een grondig inzicht te verwerven in de fundamentele oorza(a)k(en) die aan de grondslag van een faling liggen. Bestaande evaluatiesystemen baseren zich op financiële informatie en zijn gericht op het vroegtijdig ontdekken van symptomen die wijzen op mogelijke problemen. Met de inzichten en instrumenten die voort kunnen komen uit het onderzoeksproject behoort de voorspelbaarheid op langere termijn tot de mogelijkheden. Dit moet toelaten, pakweg drie jaar voor de knipperlichten op rood staan, falingssignalen te capteren wat dan weer de poort opent voor preventieve acties.

Incorporatie van het model in de Huizen van de Vlaamse economie moet toelaten de eerstelijnsadviesverlening naar deze klanten, waarvan het model waarschuwingssignalen verstuurt, adequaat te implementeren. De onderneming kan in deze worden geresponsabiliseerd door middel van een naar Australisch voorbeeld ontwikkeld Early Warning systeem. De “Insolvency Practitioners Association of Australia”, kortweg IPAA, verschaft via een interactieve website de mogelijkheid om anoniem een vragenlijst te doorlopen aan de hand van dewelke de onderneming haar eigen gezondheid kan meten (zie <http://www.ipaa.com.au>). Het systeem kan worden gecomplementeerd door doorverwijzing naar private adviseurs die de onderneming begeleiden om uit de zich aandienende moeilijkheden te geraken. Dit traject kan in voorkomend geval worden gefinancierd met adviescheques.

5.4 Versterking van de (sub)regionale economische dynamiek: SERR en RESOC

In 2003 worden de subregionaal georganiseerde overleg- en adviesstructuren inzake streekontwikkeling en arbeidsmarktbeleid, met name streekplatformen en STC's, geïntegreerd en gestroomlijnd. Zodra deze hertekening van kracht wordt, zal worden gesproken van RESOC's en SERR's, (RESOC staat voor Regionaal Economisch Sociaal OverlegComité, SERR staat voor Sociaal Economische Regionale Raad), naar analogie met het VESOC en de SERV op Vlaams niveau.

Intussen valt het bestaande streekontwikkelingsbeleid uiteraard niet stil. In 2002 werden vier nieuwe streekcharters goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het betrof de streekcharters voor het Meetjesland, Midden-Limburg, Noord-Limburg en de Westhoek.

De meeste streekplatformen hebben intussen ook een stand van zaken opgemaakt over de uitvoering van de strategische hefboomprojecten. In veel gevallen gaf dit aanleiding tot het concreet omschrijven van het logisch vervolg voor een aantal projecten. Sommige streekplatformen hebben ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal nieuwe aandachtspunten en strategische hefboomprojecten naar voor te schuiven.

Voor de realisatie van de strategische hefbomen blijft het de bedoeling dat elke functioneel bevoegde minister, op vraag van en samen met de streek, de nodige inspanningen levert om de strategische hefboomprojecten, die zich in zijn of haar beleidsdomein situeren, te helpen verwezenlijken. Vanuit het beleidsdomein economie werden intussen al voor 35⁷ streekcharterprojecten specifieke subsidies toegekend. Omdat bij de selectie van deze projecten veel belang werd gehecht aan het hefboomkarakter, is de impact en de dynamiek die ze hebben teweeggebracht, niet onaanzienlijk. Vanuit Economie wordt dan ook bijgedragen tot de oplossing van problematieken die niet exclusief onder de bevoegdheid Economie vallen, bijvoorbeeld de problematiek van het sokkelwater, de brownfields, het ruimtelijk-economisch beleid in het algemeen, enzovoort.

Naast de subsidiëring van projecten en initiatieven ter uitvoering van de streekcharters, werden ook een tiental projecten gesubsidieerd met de bedoeling om via een projectgerichte samenwerking, een grotere informatiedoorstroming, afstemming en desgevallend structurele samenwerking te bekomen tussen streekplatformen en STC's. Uit de eerste reacties blijkt dat deze samenwerking op het terrein inderdaad is aangeslagen en positief wordt bevonden.

Naar aanleiding van het kerntakendebat en de oefening inzake Beter Bestuurlijk Beleid werd evenwel het voornemen om de bestaande STC's en de streekplatformen stapsgewijze te integreren, verlaten. Een heel nieuwe en meer éénduidige structuur ten behoeve van overleg en beleidsadvisering op vlak van streekontwikkeling zal dus in de plaats komen (cf. RESOC en SERR-structuur).

De secretariaten voor deze nieuwe overleg- en adviesstructuren zullen ook fungeren als gebiedsgerichte denktanks voor de streek en hergroeperen zoveel mogelijk de personeelsleden die momenteel actief zijn op het brede veld van de streekontwikkeling (onder meer de streekcoördinatoren). De sociaal-economische realiteit en identiteit van de streek zal bepalend zijn voor het aantal op te richten RESOC's. Van de RESOC's wordt tevens verwacht dat ze een "geïntegreerd streekpact" opmaken.

Een en ander betekent dat de besluiten van de Vlaamse regering inzake de streekplatformen, evenals het decreet op de STC's en de GOM's zullen worden opgeheven en worden vervangen door onder meer het decreet betreffende het Huis van de Vlaamse Economie en het RESOC-decreet.

Totdat dit wetgevend werk is afgerond, blijven de inspanningen om de werking van de streekplatformen op peil te houden en om de streekcharters uit te voeren uiteraard van kracht.

---

⁷ Exclusief de nog te selecteren projecten uit de projectoproep 2002.

6 Stedelijk beleid

6.1 *Mercuriusproject*

Met de heroriëntering van Mercurius zal een bijdrage worden geleverd tot de heropleving van de binnenstedelijke economie, het bevorderen van de lokale werkgelegenheid en het scheppen van nieuwe kansen voor de winkelstraten. Vanuit die optiek wordt bij de heroriëntering van Mercurius maximaal rekening gehouden met de maatregel van het stadsvernieuwingsfonds dat reeds een kader biedt om gelijkaardige doelstellingen te realiseren, met respect voor de lokale economie voor het voeren van een binnenstedelijk economisch beleid.

Het objectief is geïntegreerde resultaatgerichte voorbeeldprojecten te realiseren door het financieel ondersteunen van lokale overheden en privaat-publieke samenwerking. Deze voorbeeldprojecten moeten gericht zijn op het aantrekkelijker maken van bestaande commerciële centra met een (groei)potentieel in binnensteden en van bestaande commerciële centra in verval maar met herlevingskansen in binnensteden, zodat de handelsactiviteit levensvatbaar blijft, versterkt wordt en op termijn kan groeien. De ingediende projecten moet gedragen worden, niet alleen door het politieke niveau maar ook door de lokale bevolking via inspraak met een vertegenwoordiging van commerciële centra waarin alle betrokken handelstraten, -comités en /of middenstandsorganisaties zijn vertegenwoordigd.

6.2 *Bedrijfsvriendelijke gemeente*

Het project 'de bedrijfsvriendelijke gemeente' wil de problemen en misverstanden die bestaan tussen enerzijds de ondernemerswereld en anderzijds de gemeenten en andere overheden detecteren en oplossen, en wil de communicatie tussen beiden bevorderen. De Kamers van Handel en Nijverheid voeren het project uit. Zij worden daarbij financieel en inhoudelijk ondersteund door de Vlaamse overheid. Ook de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten wordt bij het project betrokken.

In het voorjaar van 2002 is de eerste en voorbereidende fase van het project 'de bedrijfsvriendelijke gemeente' van start gegaan. Tijdens deze periode werden enquêtes onder de ondernemingen en onder de gemeenten op punt gesteld. Op basis van RSZ-gegevens werd een steekproef samengesteld die als basis zal dienen voor de bevraging in fase twee.

In een tweede fase, die in 2003 van start gaat, zullen de Kamers 43.276 bedrijven in de 308 Vlaamse gemeenten bevragen. De verwerkte resultaten zullen onder meer ter beschikking worden gesteld van de gemeenten en de Vlaamse overheid zodat zij er bij het uitstippelen van hun beleid rekening mee kunnen houden. De Kamers kunnen dan op basis van de conclusies acties uitwerken ter bevordering van het ondernemersklimaat.

In een derde fase kan aan de hand van een nieuwe bevraging nagegaan worden of de acties een impact hebben gehad op het bedrijfsvriendelijk klimaat van de gemeenten. Uit deze bevraging zal onder meer moeten blijken of de geleverde inspanningen de gewenste resultaten hebben opgeleverd, of nieuwe moeilijkheden zijn opgedoken en nieuwe bijkomende acties zijn vereist.

De druk op de bedrijventerreinen in Vlaanderen neemt jaar na jaar toe. De groeiende vraag naar ruimte om te ondernemen wordt niet gevolgd door een evenredig aanbod. Het is een veelgehoorde klacht in het bedrijfsleven dat er te weinig beschikbare bedrijventerreinen te vinden zijn in Vlaanderen.

Deze trend kan gedeeltelijk worden tegengegaan door in te spelen op de ontwikkeling van onderbenutte en verontreinigde gronden. Niet meer gebruikte verlaten sites dienen te worden gemobiliseerd en terug vermarkt. Daarnaast is het van groot belang er over te waken dat zich in de toekomst geen nieuwe brownfields ontwikkelen. Op veel bestaande bedrijventerreinen is die kwaliteit ver te zoeken. Daarom dringt een duurzaam beheer van bedrijventerreinen zich op. De ontwikkeling van een bedrijventerrein biedt tal van mogelijkheden om een hoge kwaliteit te bereiken. De kunst is daarbij om die kwaliteit ook voor de langere termijn te garanderen. Door een goed beheer kan veroudering van een bedrijventerrein worden vermeden. Verloedering en (hoge) kosten voor herstructurering worden zo voorkomen.

7 Ruimte om te ondernemen

De rondvraag in de verschillende provincies naar de knelpunten op het vlak van socio-economisch beleid gaf in quasi altijd een beeld van een nijpend probleem op het vlak van ruimte om te ondernemen. Verschillende acties werden dan ook in 2002 opgestart en verschillende acties staan dan ook in 2003 op stapel om hier bij te sturen.

7.1 *Strategisch Plan Ruimtelijke Economie (SPRE)*

Eind 2000 ging het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie van start. Het SPRE (<http://www.vlaanderen.be/ruimtevooreconomie>) is een vierjarig wetenschappelijk project dat tegen 2004 een ruimtelijk-economische visie voor Vlaanderen en voorstellen voor een verbeterd ruimtelijk-economisch beleid moet uitwerken.

De opbouw gebeurt op basis van deelprojecten, die samen moeten uitmonden in een beleidsvisie. De administratie Economie heeft opdracht gekregen waar mogelijk deelprojecten beslag te doen krijgen in concrete beleidsnota's of beleidsacties.

Tijdens de eerste twee jaren werd het SPRE op poten gezet en werden vier deelprojecten afgerond.

In het kader van het deelproject 'Omschakeling van bestemde naar bouwrijpe bedrijventerreinen in de economische knooppunten in Vlaanderen' werd nagegaan waarom bepaalde bestemde bedrijventerreinen om één of ander knelpunt niet bouwrijp kunnen worden gemaakt en worden voorstellen, om het vermarkten van bedrijventerreinen te versnellen, gesuggereerd. Binnen het deelproject 'Analyse en kwantificering van de zonevreemde economie en een insteek voor oplossingen' werd gepoogd een raming te maken van het aantal zonevreemde bedrijven in Vlaanderen en werden oplossingen vanuit economische hoek voorgesteld. Het deelproject 'Evaluatie ruimtebalans economie. Een analyse en stand van zaken op 1 januari 2001 & beleidsimplicaties' onderzocht in hoeverre de ruimtebalans van het RSV, die voorziet in nieuwe bedrijventerreinen voor Vlaanderen, reeds werd gerealiseerd en wat er nog dient te gebeuren. Het vierde project onderzoekt de ruimtelijk-economische hoofdstructuur van Vlaanderen: hier werd het eerste deel "Aanzet tot concept" afgerond.

Eind 2003 dienen alle deelprojecten uitgevoerd te zijn. Onder de belangrijkste deelprojecten zitten verder onderzoek naar de ruimtelijk-economische hoofdstructuur, de ruimtelijk-economische dynamiek, de economie van de stedelijke gebieden en van het buitengebied en vergaand onderzoek naar economische netwerkvorming en haar ruimtelijke weerslag.

Daarnaast worden zowel een aantal kwalitatieve als kwantitatieve aspecten van 'ruimte voor ondernemen' uitgediept. Kwalitatieve aspecten betreffen onder andere de differentiatie, de inrichting en het beheer van bedrijventerreinen. Een behoeferaming moet duidelijk maken hoe groot de kwantitatieve behoefte aan bedrijventerreinen is op lange termijn.

7.2 Uitrusting van bedrijfterreinen en –gebouwen

Duurzame ontwikkeling krijgt steeds grotere aandacht en ook in het kader van bedrijventerreinen wordt de klemtoon meer en meer gelegd op de 'duurzame bedrijventerreinen'. Duurzame bedrijventerreinen moeten leiden tot een hoger bedrijfseconomisch rendement (lagere kosten door samenwerking), minder milieubelasting (vermindering van emissies, vermindering energie- en grondstoffenverbruik,...) en een intensiever gebruik van de ruimte, door samenwerking tussen bedrijven onderling of tussen bedrijven en overheid.

Deze duurzaamheid kan zich uiten op drie niveaus. Ten eerste op het individueel bedrijfsniveau door het verminderen van energie-, water-, grond- en hulpstoffenverbruik en het gebruik van duurzame bouwmaterialen. Ten tweede op het vlak van de bedrijfsprocessen: door uitwisseling van stromen (energie, grondstoffen en water), het gezamenlijk gebruik van nutsvoorzieningen (afvalwaterzuivering, inzameling van afvalstoffen...) en ten derde op het vlak van inrichting van het bedrijventerrein: vb. gezamenlijke parkeervoorzieningen, gezamenlijke opslag van materialen, gezamenlijk afvalbeheer, collectief groenbeheer, gezamenlijke organisatie van beveiliging, intensiever gebruik van de perceelsruimte. Hoewel in Vlaanderen de aandacht voor duurzame bedrijventerreinen groeiende is, zijn er nog maar weinig concrete voorbeelden te vinden.

Gezien de complexiteit van het proces dat moet leiden tot een duurzaam bedrijventerrein is van bij de eerste fase van de ontwikkeling een goede procesbegeleiding en goed beheer van het bedrijventerrein nodig.

Hoewel in het nieuwe subsidiebesluit aanzet wordt gegeven tot een beter beheer van bedrijventerreinen (de eis tot het indienen van een inrichtingsplan bij het aanvragen van de subsidie) ontbreekt een decretaal kader.

Daarom zal in 2003 een decreet op het duurzaam beheer van bedrijventerreinen opgesteld worden. Hierin zullen o.a. een verplicht inrichtingsplan, het beheer van het bedrijventerrein en een kwaliteitslabel voor bedrijfszones uitgewerkt worden.

Wat betreft het beheer van het bedrijventerrein zal de verplichting opgelegd worden om een beheerscomité te voorzien op het bedrijventerrein. Dit beheerscomité moet een efficiënt beheer van het bedrijventerrein mogelijk maken. Dit heeft niet alleen voordelen op korte termijn (zuinig ruimtegebruik, verminderd energiegebruik, verminderde emissies, enz...). Het blijvend efficiënt beheren van een terrein verlengt de leefbaarheid van het terrein zodat men minder snel verouderde terreinen zal hebben. Het vermindert op termijn de nood aan het aanleggen van nieuwe terreinen wat lagere kosten met zich mee brengt. Via een goed beheer kan men op het terrein speuren naar het bestaan van reserves en niet-strategische reserves aanboren. De samenstelling van dit beheerscomité zal afhankelijk zijn van de aard van het bedrijventerrein.

De beheerder zal een inrichtingsplan opstellen waarin o.a. selectiecriteria voor de bewaking van de terreinbestemming, het toezicht op het zuinig ruimtegebruik, een beeldkwaliteitsplan, de aanpak van de mobiliteit, ecologische maatregelen, een brandplan, het eventuele gezamenlijke gebruik van nutsvoorzieningen, de uitbouw van gezamenlijke voorzieningen, bouwverplichting, en exploitatieverplichting vastgelegd worden. Het geeft tevens weer hoe de opvolging van de verplichtingen bij overdrachten wordt georganiseerd.

Gezien de bedrijven één van de belangrijkste stakeholders zijn bij de inrichting van een bedrijventerrein, zal het beheerscomité inspanningen doen om hen in een zo vroeg mogelijk stadium bij het beheer te betrekken.

Het kwaliteitslabel zal uitgewerkt worden door middel van een beeldkwaliteitsplan en met aandacht voor volgende criteria: de inpassing van het terrein in relatie met het omgevende plangebied, de interne en externe ontsluiting, de ecologische en economische aspecten van het terrein en de algemene veiligheidsmaatregelen. De criteria kunnen aangepast worden aan de aard van het terrein.

In de mate van het mogelijke zullen de principes van het duurzaam beheer ook toegepast worden op reeds bestaande bedrijventerreinen.

In het nieuwe subsidiebesluit is een extra incentive (onder de vorm van een hoger subsidiepercentage) opgenomen om verouderde of verlaten bedrijventerreinen te hergebruiken.

Via de GIS-bedrijventerreineninventaris en de gebruikscodes heeft de overheid een goed zicht op de verlaten terreinen en niet-strategische reserveterreinen. Dit vormt een goede vertrekbasis om maatregelen te nemen om deze terreinen terug te hergebruiken.

Duurzaamheid uit zich ook in het moderniseren van infrastructuur en gebouwen. Daarom opteert men om het netwerk van bedrijvencentra te moderniseren. Dit netwerk van bedrijvencentra in Vlaanderen is inmiddels voltooid. De nadruk zal gelegd worden op de uitbouw van ICT-voorzieningen zodat de ondernemingen bijvoorbeeld de mogelijkheden van e-commerce ten volle kunnen benutten.

Verder zal ook het netwerk van doorgangsgebouwen verder worden uitgewerkt.

7.3 Urgentieprojecten

Het is de bedoeling dat de voor bedrijfsactiviteiten bestemde ruimte optimaal wordt ingevuld. Wetende dat er in Vlaanderen in de vigerende bestemmingsplannen nog bestemde maar niet gerealiseerde terreinen opgenomen zijn, werd samen met de Vlaamse minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, de heer Dirk Van Mechelen, het urgentieproject "Omschakeling van bestemde naar bouwrijpe bedrijventerreinen" opgezet.

De bedoeling van het urgentieproject is driedelig: een overzicht krijgen van het aanbod aan bouwrijpe percelen op bedrijventerreinen in de economische knooppunten van Vlaanderen, knelpunten bij de realisatie van bedrijventerreinen detecteren en tenslotte initiatieven nemen om deze knelpunten weg te werken en de bedrijventerreinen te vermarkten.

Op 15 februari 2001 werd binnen het SPRE de studie 'Bouwrijpe bedrijventerreinen in economische knooppunten' afgerond. Deze studie bevat een kwantitatieve analyse van het aanbod aan bouwrijpe percelen en geeft een lijst van knelpunten waarom bepaalde bedrijfspercelen niet kunnen gerealiseerd worden.

Deze SPRE-studie diende als basis voor het project. De inventaris van knelpuntterreinen werd geoptimaliseerd. Deze dynamische inventaris zal ook jaarlijks worden geactualiseerd en de stand van zaken van de oplossingen van de knelpunten zal worden aangeven.

De opvolging van de inventaris gebeurt door de administratie Economie. Het project is geëvolueerd naar een samenwerking tussen de administratie Economie en AROHM, afdeling Ruimtelijke Planning (op Vlaams niveau) en de GOM's en de provinciale afdelingen van AROHM (op provinciaal niveau).

Het aantal geïnterviewde knelpuntterreinen bedraagt medio 2002, 62. De problemen die de realisatie verhinderen zijn zeer divers en nauwelijks onder één noemer te brengen. Voor het grootste deel van de knelpunten zijn de te ondernemen stappen gekend. Aan de oplossing van deze knelpunten wordt verder gewerkt.

7.4 Brownfields

Vanuit het oogpunt van zuinig ruimtegebruik wordt werk gemaakt van een beleid dat het gebruik van onderbenutte terreinen moet stimuleren. Een aantal maatregelen worden uitgewerkt teneinde de interesse in deze terreinen terug aan te wakkeren.

7.4.1 Het vernieuwde subsidiebesluit voor de aanleg en inrichting van bedrijventerreinen.

Het vernieuwde subsidiebesluit voorziet in een verhoogd subsidiepercentage voor de aanleg van terreinen waarvoor voorafgaande opruimings- en/of saneringswerken noodzakelijk waren. Onder opruimings- en/of saneringswerken vallen bv. het opruimen van de vervuiling in de bodem die niet valt onder een bodemsaneringsproject (verborgen storten van materialen, ...), het verwijderen van verouderde infrastructuur, enzovoort. Deze verhoogde subsidie moet gedeeltelijk tegemoetkomen aan de extra inspanningen die werden geleverd door het niet aanspreken van greenfields. Het subsidiebesluit voorziet ook in een verhoogde subsidiëring voor het moderniseren van nog bestaande en in gebruik zijnde terreinen, teneinde veroudering en verwaarlozing tegen te gaan.

7.4.2 Subsidiemechanisme voor brownfields.

In de beleidsbrief 2001 werd de oprichting van een amortisatiefonds aangekondigd met als doel het recupereren en vermarkten van verlaten en vervuilde terreinen. In 2002 gebeurde een verkennende studie die een aantal mogelijke opties aanreikte voor de uitwerking van een financieringsstructuur voor de sanering en het beheer van vervuilde en/of verlaten bedrijventerreinen in Vlaanderen (de zogenaamde "brownfields").

Het op te richten subsidiëeringsmechanisme zal in de eerste helft van 2003 concreet gestalte krijgen. De globale doelgroep van het op te richten financieringsmechanisme kan worden omschreven als de industrieterreinen en sites met een hoofdzakelijk economische nabestemming, die omwille van de verhouding marktwaarde-saneringskost niet spontaan door de markt in ontwikkeling zullen worden gebracht. Het is de bedoeling het financieringsmechanisme op te richten in functie van terreinen waarvan de marktwaarde - binnen bepaalde grenzen - lager ligt dan de saneringskost, waarbij zou worden tussengekomen om (een gedeelte van) het verschil tussen beide kosten te overbruggen. Daarnaast is het ook de bedoeling om het mechanisme te laten tussenkomen door middel van prefinanciering, coördinatie of een verzekeringstechnische oplossing in de gevallen waarbij de marktwaarde de saneringskost in beperkte mate overstijgt.

7.4.3 Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten.

Een SPRE-studie over leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten leerde dat er een feitelijke ruimtereserve van ongeveer 280 ha leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten bestaat in industriegebied, gebied voor milieubelastende industrie, gebied voor vervuilende industrie en KMO-zone. Hiermee kan rekening gehouden worden bij de verdere behoefteberekening van bedrijventerreinen. Opdat deze ruimtereserve ook daadwerkelijk opnieuw kan worden ingenomen, dient een specifiek instrumentarium te worden gecreëerd. De financiële ondersteuning van het decreet van 1995 betreffende de verwaarlozing en leegstand van bedrijfsruimten is echter nog te beperkt naar een economische nabestemming toe en een herziening van de subsidiemechanismen dringt zich op. Deze herziening van het subsidiebesluit is echter een bevoegdheid van Vlaams minister Dirk Van Mechelen.

7.4.4 Versnellen aanpak brownfields.

In haar synthesesnota leefmilieu en ruimtelijke economie besliste de Vlaamse regering de brownfieldaanpak te versnellen. Drie proefprojecten zullen in de loop van 2003 worden gerealiseerd: Willebroek Noord, la Floridienne en Ballmat.

7.5 ***Alternatieve waterdistributienetwerken***

Een aantal sectoren binnen het Vlaamse economische landschap worden geconfronteerd met het probleem inzake proceswaterbevoorrading. In een aantal grondwatervoerende lagen, waaronder de sokkel, neemt de beschikbaarheid van water af. Dit zorgt enerzijds voor een mindere gunstige kwaliteit van het opgepompte water en anderzijds voor een tekort aan beschikbaar proceswater. Concreet wil dit zeggen dat de Vlaamse bedrijven problemen ondervinden voor het krijgen van een vergunning om grondwater als proceswater te gebruiken. In de sokkel is het bijvoorbeeld de bedoeling het vergunde debiet met ongeveer 75% te verminderen.

Binnen het subregionaal-economisch beleid werden twee pilootprojecten ondersteund die de implementeerbare alternatieven voor grondwater als proceswater onderzochten. De beleidsdoelstelling is dat voor de verschillende gebieden in Vlaanderen waar het probleem zich stelt alternatieven ontwikkeld en geïmplementeerd worden, bijvoorbeeld door gebruik te maken van RWZI⁸-effluent, oppervlaktewater, enzovoort. Voor de implementatie moet enerzijds voorzien worden in een nieuw waterbedelingsnet om het water van aan de bron tot bij de verschillende bedrijven te brengen en anderzijds moet het water in de juiste vorm bij de bedrijven worden afgeleverd. Dit vereist een voorafgaande behandeling van het water.

Het beleidskader en de beleidsuitvoering inzake water zijn traditioneel een taak van AMINAL. Vanuit het beleidsveld Economie zullen in samenwerking met AMINAL de nodige impulsen worden gegeven om deze productiefactor kwantitatief en kwalitatief ter beschikking te houden van het bedrijfsleven binnen een perspectief van duurzame ontwikkeling.

---

⁸ Rioolwaterzuiveringsinstallatie

8 Uitvoering van de Europese programma's

Sinds medio 2001 wordt uitvoering gegeven aan de doelstelling 2 – programma's (inclusief phasing out – programma's) welke door de Europese Commissie werden goedgekeurd voor de erkende Vlaamse regio's in het kader van de nieuwe programmaperiode 2000–2006. De praktische tenuitvoerlegging gebeurt op basis van een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse overheid en de provinciebesturen.

In 2003 zal specifieke aandacht worden besteed aan de beoordeling van de mate van realisatie van de programma's, meer bepaald in het kader van de tussentijdse evaluatie en de toekenning van de zgn. prestatiereserve.

De totale Europese steun voor deze programma's bedraagt zowat 195 miljoen euro, met inbegrip van een (nog te verdelen) prestatiereserve van +/- 7,8 miljoen euro. Overeenkomstig de geldende EU-verordeningen, zal elk programma - in nauw overleg met de Europese Commissie - worden beoordeeld aan de hand van indicatoren op het vlak van doeltreffendheid, beheer en financiële uitvoering. Een programma dat een toereikend prestatieniveau haalt, komt in aanmerking voor middelen uit de prestatiereserve (in evenredigheid met het oorspronkelijke programmabudget). Eind 2003 zal een voorstel inzake de verdeling worden ingediend bij de Europese Commissie, die hierover voor 31 maart 2004 een besluit zal nemen.

De verdeling van de prestatiereserve zal mede worden gebaseerd op de resultaten van de tussentijdse evaluatie van de programma-uitvoering, die zal worden verricht door een onafhankelijke externe evaluator, aangewezen op basis van een algemene offerte-procedure. Hierbij zal voornamelijk – met het oog op eventuele bijstellingen - aandacht worden besteed aan de relevantie van de gekozen ontwikkelingsstrategie, de behaalde effectiviteit en efficiëntie, de kwaliteit van de opgezette uitvoeringsstructuren en de toewijzing van de financiële middelen.

Deze evaluator staat tevens in voor de tussentijdse evaluatie van het URBAN II – programma, gericht op de sociaal-economische ontwikkeling van het erkende gebied Antwerpen-Zuid.

Ten slotte zal ook in het kader van de grensoverschrijdende INTERREG III – programma's een gelijkaardige tussentijdse evaluatie worden verricht.

9 Een innoverend economisch weefsel: dé garantie voor een competitief Vlaanderen.

Zoals reeds werd gesteld in de inleiding moet Vlaanderen in de 21ste eeuw meer dan ooit haar innovatiepotentieel koesteren. Een van de minpunten die dagdagelijks kan worden vastgesteld, is het ontbreken van voldoende netwerken en dynamische polen die deze netwerken onderhouden hun noodzakelijke sterkte geven. In 2003 zullen dan ook enkele initiatieven worden opgestart die aan deze noden een invulling moeten geven. Gelet op de interferentie met het beleidsdomein innovatie werd dan ook een protocol gesloten tussen beide ministers om zo een optimale aansturing van deze initiatieven te garanderen.

9.1 *Flanders' Drive*

Eind 2001 werd het project Flanders' DRIVE definitief opgestart. Dit initiatief beoogt het opzetten van een kenniscentrum in Zolder ter ondersteuning van de toeleveranciers aan de voertuigsector. Het ontwikkelt zich rond twee geïntegreerde deelinitiatieven: de uitbouw van het Vlaams Engineering- en Testcentrum (VETC) dat de rekencapaciteit en materiële infrastructuur voor geïntegreerde ontwerpen levert en de vzw Flanders' DRIVE die een ondersteunende structuur levert voor onderzoek en kennisverspreiding.

Voor VETC werd in mei 2002 de finale toezegging van EFRO-steun en van conventiesteun vanuit Limburg verkregen. Samen met de eerder toegezegde steun van de Vlaamse regering, kon hiermee het bouwproces definitief worden opgestart. De planning voorziet dat reeds in 2003 engineering- en ontwerp-ondersteuning aan de toeleveranciers wordt geleverd en in 2004 het eigenlijke testlab operationeel wordt.

De vzw Flanders' DRIVE is actief sinds begin 2002. De analyse na het eerste half jaar toont dat de platformwerking stevig is opgestart. Daarnaast werden 2 clusterprojecten opgestart waarin samen met bedrijven en kennisinstellingen onderzoek wordt gedaan rond een specifiek thema van belang voor de voertuigsector. De werking moet tegen eind 2002 volledig op kruissnelheid zijn.

9.2 *Het Vlaams Huis van de Logistiek*

De logistieke sector in Vlaanderen heeft een belangrijke rol te vervullen in de wereldwijde, globale en snel veranderende logistieke markt. In dit kader is er een dringende behoefte aan het professioneel ondersteunen van de logistieke dienstverleners en het aantrekkelijk maken van Vlaanderen voor nieuwe (globale) logistieke dienstverleners. Uitgaande van vermelde probleemstelling is binnen de schoot van een denkgroep, die gegroeid is uit contacten tussen de Vakgroep Transport van de Universiteit Antwerpen, een vertegenwoordiger van de Vlaamse logistieke sector en een expert in Supply Chain Management (SCM) en Logistiek, het initiatief gegroeid voor het opzetten van een Vlaams Huis van de Logistiek.

Het Vlaams Huis van de Logistiek noemt zich een overkoepelend platform die de drie belangrijke spelers, de bedrijven uit de Vlaamse logistieke sector, de kenniscentra en de Vlaamse overheid

omvat. De hoofdpdracht van dit VHL omvat het hergroeperen en coördineren van alle aspecten die verband houden met de logistieke sector in Vlaanderen, met als voornaamste doelstellingen:

- de performantie en de competitiviteit van de bedrijven uit de Vlaamse logistieke sector blijvend verbeteren;
- Vlaanderen in binnen- en buitenland gestructureerd in beeld te brengen;
- het uitbouwen van Vlaanderen als "Gateway to Europe".

Door kennisvergaring, innovatie en kennisoverdracht moet het VHL de logistieke sector in Vlaanderen ondersteunen in het streven naar volwaardig Supply Chain Management en logistieke uitmuntendheid. Het begeleiden van de logistieke sector in Vlaanderen in het gebruik van innovatieve methodologieën en technologieën maakt volwaardig deel uit van deze opdracht.

Op 4 maart 2002 werd de opdracht gegeven aan de initiatiefnemers van het VHL om gedurende de periode van 6 maand de definitieve oprichting van dit Vlaams Huis van de Logistiek (VHL) voor te bereiden waarbij de formele structuur van de toekomstige v.z.w. zou worden opgezet en waarbij de 5 jaren durende beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid zou worden voorbereid middels het opstellen van een businessplan.

Een eerste rapport, waarin de activiteiten van het VHL met de eraan verbonden leverbaarheden werden uitgewerkt met o.a. het businessplan werd, eind juli 2002 voorgelegd aan de Vlaamse overheid. Die heeft IWT-Vlaanderen belast met de technische doorlichting van het globale voorstel teneinde de aandachtspunten te identificeren vatbaar voor bijsturing. Andere instellingen als Flander's Investment & Trade alsook de administratie Economie hebben hier eveneens output geleverd. De definitieve beslissing tot de oprichting van het VHL zal in het najaar van 2002 door de Vlaamse regering worden genomen. Daarna kan het Vlaams Huis van de Logistiek definitief zijn volledig dienstenpakket aan het Vlaams bedrijfsleven aanbieden.

9.3 *Het incubatiepunt geo-informatie*

Beeldverwerking uit gegevens ondermeer afkomstig uit satellieten vormt een steeds belangrijker economische sector met steeds meer toepassingen. De Vlaamse universiteiten en ook VITO hebben inzake tele-detectie een belangrijke knowhow opgebouwd.

Een initiatief werd hiertoe gedefinieerd in oktober 2000. Dit heeft geleid tot de formulering van een voorstel voor de oprichting van een Incubatiepunt Ruimtelijke Informatieverwerking met als doelstellingen:

- Het bundelen van de beschikbare deskundigheid en het stimuleren van netwerkvorming met al de betrokken actoren in Vlaanderen;
- Het stimuleren van technologie- en productontwikkeling via projecten met onderzoeksinstituten, bedrijven en overheidsdiensten, en de commercialisering van de resulterende innovatieve producten en diensten;
- Ondersteunen van de Vlaamse overheidsdiensten in de aanwending van geactualiseerde ruimtelijke informatie voor het nemen en uitvoeren van beleidsbeslissingen door het ter beschikking stellen van gespecialiseerde instrumenten voor informatieverwerking die optimaal gebruik maken van bestaande en nieuwe gegevensbronnen.

Op basis van een voorstudie werden de verschillende actoren binnen Vlaanderen in een federale en Europese context grondig in kaart gebracht. De technologische achtergrondkennis werd in eerste benadering in kaart gebracht, en de verschillende toepassingsdomeinen werden gedefinieerd waaruit de toekomstige valorisatietrajecten voor het incubatiepunt zijn geëxtraheerd. Op deze manier is een duidelijke visie en context afgebakend waarbinnen dit initiatief de grootste toegevoegde waarde kan betekenen voor Vlaanderen.

Het samenbrengen van de bestaande hoogtechnologische kennis en het uitwerken van een generisch instrumentarium met het oog op acute toepassingsdomeinen in informatie-inwinning uit ruimtelijke gegevens overstijgt ruimschoots de mogelijkheden van de verschillende partners en dient als initiatief de gepaste omkadering te krijgen om te slagen. Tenslotte is een voorstel naar structuur en omkadering van het initiatief, inbegrepen de financiering, geformuleerd. De Vlaamse regering dient te beslissen over de modaliteiten van steunverlening.

9.4 Kennisnetwerk Mechatronica

Begin 2000 voerde de sector 'mechanica en mechatronica' van Agoria een strategiestudie uit bij haar leden. Uit deze studie kwamen samenwerkingsverbanden met hoge toegevoegde waarde en de nood aan een versterkte kennisopbouw op het gebied mechatronica als de twee prioritaire noden voor de toekomstige evolutie van de sector naar voor. De Vlaamse mechanica- en mechatronicasector heeft een duidelijke achterstand t.o.v. andere sectoren en Europese regio's.

Op vraag van de lidbedrijven heeft deze sector het initiatief genomen om samenwerkingsverbanden in strategische domeinen uit te werken. Midden 2000 werd gestart met het opzetten van een kerngroep van enkele topbedrijven (Bekaert Engineering, Dana Spicer Off-Highway, Gilbos, LVD en Picanol) die als motor voor de clusterbenadering moest fungeren. Na de voorbereidende exploratie werd overgegaan tot de identificatie van domeinen voor directe samenwerking en tot het opstarten van de eerste samenwerkingsprojecten. Uit de discussies kwam de duidelijke vraag naar sterkere kennisopbouw in mechatronica in Vlaanderen, om een gelijke tred te houden met de buurlanden. In 2001 werden de vragen naar de technologische uitdagingen voor de toekomst via een intensieve persoonlijke enquête bij de topmanagers van de bedrijven uit de sector in kaart gebracht. Tevens werd een haalbaarheidsstudie voor een engineeringcentrum doorgevoerd en werd een werkprogramma voor kennisopbouw mechatronica opgesteld in een zestal workshops, waar de visie van de specialisten van de bedrijven geconfronteerd werd met deze van topspecialisten terzake in Europa. Via een scoringstechniek werden de prioritaire thema's vastgelegd: sensoren en microsystemen, superperformantie in modulaire machines en mechatronische aspecten van de digitale fabriek. In december 2001 werd dan finaal de vzw Flanders' Mechatronics formeel opgericht. In de context van de vzw zullen nog drie andere structuren het licht zien :

- het "Mechatronics Engineering Center CV" en dat meettechnieken en testapparatuur zal bundelen voor de mechatronicabedrijven en dat door een tiental bedrijven gefinancierd zal worden.
- het "Flanders' Mechatronics Innovation Center" dat binnen de vzw Flanders' Mechatronics en met input van het WTCM als platform moet dienen voor het opstarten en onderhouden van de innovatie-netwerking tussen de bedrijven, inclusief de sensibilisering en de demonstratie van innoverende mechatronica technologie.

- het “Flanders’s Mechatronics Technology Centre” dat als aparte vzw lange termijn onderzoek zal verrichten rond de drie prioritaire thema’s. Voor de specialistische mechatronica expertise wordt hierbij een beroep gedaan op het bestaande PMA departement van de KUL.

De opstart van het initiatief tijdens de periode 2000-2002 gebeurde vanuit de bedrijven zonder overheidssteun. Voor de verdere uitbouw van de verschillende deelstructuren wordt nu een substantiële bijdrage gevraagd. De financiering van de verdere opstartperiode van 5 jaar, vanaf januari 2003, voorziet in projectbijdragen vanuit de bedrijven voor een bedrag van k€ 5.550 en een enveloppe van de Vlaamse overheid ten bedrage van k€ 11.785. Na deze opstartperiode zal het technology centre bestaan uit een vaste staf van 18 onderzoekers en een wisselende staf van 12 onderzoekers die gedetacheerd worden vanuit bedrijven en onderzoekscentra in functie van de specifieke projectnoden.

Een definitief projectvoorstel ligt momenteel ter studie en evaluatie bij IWT-Vlaanderen. Daarna kan de Vlaamse regering op basis van een concreet voorstel een definitieve beslissing. Ik ben ervan overtuigd dat dit initiatief zal bijdragen tot het uitbouw van een competitief voordeel van dit deel van de Vlaamse industrie, dat enkel door technologische innovatie kan blijven uitmunten op wereldvlak.

10 Duurzame economische ontwikkeling

Binnen het beleidsdomein Economie zijn er diverse instrumenten en initiatieven waarin elementen ingebouwd zijn, en worden, met als doel de impact van ondernemen op het leefmilieu bij te sturen in de richting van een efficiënter gebruik van grondstoffen, energie en ruimte. Basisprincipes hierbij zijn het zoeken naar realistische doelstellingen samen met de doelgroep en het correct inschatten van de economische gevolgen van een gepland beleidsinitiatief. Deze principes zijn essentieel als men duurzame ontwikkeling niet alleen vooropstelt maar ook wil realiseren. Dit beleid levert zowel positieve sociale, ecologische als economische effecten op. Voor bedrijven kunnen dit in concreto een daling van de productiekost en het opbouwen van een innovatievoorsprong zijn. Illustraties hiervan zijn het instrument ecologiesteun nieuwe stijl, het duurzaam beheer van bedrijventerreinen en -gebouwen, de ontwikkeling van brownfields en de uitwerking van het oppervlaktedelfstoffenbeleid. Het economisch beleid voert dus volop duurzame ontwikkeling uit in de praktijk.

10.1 *Het verdrag van Kyoto en de Vlaamse economie*

De huidige doelstelling voor België is een daling van de uitstoot van broeikasgassen met 7,5% in de periode 2008-2012 tegenover het referentiejaar 1990. De verdeling tussen de gewesten zal in ieder geval niet op een lineaire manier dienen te gebeuren maar wel op basis van de kostenefficiëntie van maatregelen. Als men volledig de opgelegde reductiedoelstelling wil realiseren, dan zal door de economische en technische haalbaarheidsgrenzen, voor een deel van de doelstelling, invulling vereist zijn door de implementatie van de flexibele mechanismen voorzien in het Kyoto Protocol (verhandelbare emissierechten, Joint Implementation, Clean Development Mechanism). Om de bestaande achterstand op andere landen op dit vlak niet nog groter te laten worden, is het noodzakelijk dat ook in Vlaanderen hiervoor snel een beleidskader wordt gecreëerd. Dit initiatief overstijgt echter de bevoegdheid van het beleidsdomein Economie.

Om de economische impact van het bestaande en toekomstige Vlaams klimaatbeleid in te schatten, zullen meer en specifiekere inspanningen nodig zijn in alle betrokken beleidsdomeinen. Van de bestaande beleidsmaatregelen is regelmatig een economische impactevaluatie nodig en voor nieuwe beleidsinitiatieven is een economische a-priori-inschatting vereist. Daarbij hoort ook regelmatig overleg met de doelgroepen binnen de industrie. Economische impactanalyses en overleg zijn een kwestie van elementair behoorlijk bestuur. Dit moet ook de cruciale voorwaarde in het Vlaams, Belgisch en Europees klimaatbeleid garanderen, nl. dat er geen concurrentienadelen voor Vlaamse bedrijven zullen ontstaan t.o.v. bedrijven en sectoren zowel binnen als buiten het op te zetten EU-systeem. Voor een open economie als de Vlaamse is dit een must.

Een instrument in Vlaanderen om een belangrijk deel van de emissiereductie uit de klimaatverdragen te kunnen realiseren, zal het benchmarking covenant voor energie-intensieve bedrijven zijn. Door een technische efficiëntiedoelstelling na te streven i.p.v. een vast emissieplafond en een lineaire reductiemaatregel op te leggen, blijft economische groei voor deze bedrijven mogelijk en wordt de daaruit voortvloeiende maatschappelijke welvaart gevrijwaard. De financiering van het verificatiebureau vanuit Economie zal de praktische werking hiervan mogelijk maken. De betrokken industriële sectoren zullen hiermee een grote bijdrage leveren tot het behalen van de normen die aan Vlaanderen en aan België momenteel opgelegd zijn. Van andere maatschappelijke sectoren wordt

nog een evenredige inspanning verwacht, wat nodig is om de globale inspanning maatschappelijk op een rechtvaardige manier te kunnen verdelen.

10.2 Bilateraal overleg economie en energie - milieu

Tussen de beleidsdomeinen economie, energie en leefmilieu is in 2002 een structureel overlegplatform opgestart. Doel hiervan is om in een voldoende vroege fase van de beleidsontwikkeling te overleggen tussen de administraties en zo sneller verschillen in visies te detecteren en oplossingen te formuleren. De onderwerpen kunnen zowel vanuit de eigen bevoegdheid naar voor worden geschoven ter consultatie, of worden opgevraagd ter bespreking als ze behoren tot de bevoegdheid van het andere beleidsdomein. Het overleg gaat daarbij uit van een streven naar win-win-situaties voor beide beleidsdomeinen. De resultaten van het overleg kunnen de verdere besluitvorming mogelijk vergemakkelijken. Om meer resultaten te boeken, moet deze overlegvorm zich in de toekomst nog verder ontwikkelen. Van een formeel vertrekpunt is een evolutie naar meer en frequenter informeel overleg tussen administraties en afdelingen van beide beleidsdomeinen wenselijk en te verwachten. Op die manier kan de voorwaarde om resultaat te halen, nl. voldoende vroeg op de hoogte zijn van toekomstige beleidsplannen, ook vaker realiteit worden.

10.3 Strategisch Plan Milieu Economie

In het beleidsdomein economie wordt geïnvesteerd in de opbouw van kennis van, en visie over, beleidsdomeinen en –thema's die een aanzienlijke invloed hebben op zowel het economisch beleid als het kunnen starten of blijven bestaan van bedrijven. Een recent voorbeeld van deze evolutie is het beleidsthema ruimtelijke economie met het SPRE. De bovenstaande onderwerpen in hoofdstuk 7 zijn een illustratie van de stijgende aandacht binnen de administratie economie voor het verduurzamen van het beleid, waar ook de impact van het milieubeleid op Vlaamse bedrijven deel van uitmaakt. Om deze aangroeiende taken i.v.m. het raakvlak tussen economie en milieu te kunnen blijven vervullen en rekening houdend met de uitdagingen die uitgaan van het BBB, is er dan ook een aanvulling en versterking nodig van de beschikbare capaciteit binnen de administratie tot een cel of netwerk duurzame economische ontwikkeling. Dit zal ook nodig zijn om niet alleen bij te blijven maar ook een actieve rol te kunnen spelen in de algemene beleidsevolutie naar externe integratie tussen diverse beleidsdomeinen. Daarbij stemt men inhoud, organisatie en instrumenten continu en interactief op elkaar af, zoals dit al zichtbaar wordt bij de aanpak van brownfields.

11 Oppervlakedelfstoffenbeleid

11.1 Grindbeleid

De huidige uitvoeringsmodaliteiten van het grinddecreet vertonen op het economisch vlak belangrijke hiaten. De grindwinningssector beklagt zich over de administratief technisch ingewikkelde en vooral vrij dure afwerkingsproblematiek na ontginning. De ontgrinding zal op een meer economisch verantwoorde wijze kunnen gebeuren door ontgrinding en afwerking in één beweging te laten uitvoeren (werk-met-werk-principe).

In het wijzigingsdecreet van 6 juli 2001 werden een aantal mogelijkheden geboden om de uitvoeringsbepalingen van het grinddecreet in die zin te optimaliseren. Er zal via een nieuw uitvoeringsbesluit een waarborgsysteem worden ingesteld dat voldoende zekerheid biedt om het afwerken na ontgrinding door de houders van een productiequotum effectief te waarborgen. Dit waarborgsysteem moet eenvormig zijn voor alle houders van een productiequotum en het solidariteitsprincipe beklemtonen.

Via het opleggen van een grindheffing op alle vormen van grindwinning zal er ook voor gezorgd worden dat er onderling geen ongeoorloofde concurrentie kan ontstaan op basis van ongelijke lasten.

De ontwerpen van uitvoeringsbesluiten werden principieel goedgekeurd op 24 mei en 6 september 2002. Nadat de Raad van State haar advies heeft uitgebracht, zullen de nieuwe uitvoeringsbepalingen in werking kunnen treden.

11.2 Oppervlakedelfstoffendecreet en oppervlakedelfstoffenplannen

Het beleid inzake het beheer van de oppervlakedelfstoffen heeft als doelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlakedelfstoffen.

De juridische basis om de triptiek van economische, ecologische en sociale componenten met elkaar te verzoenen is gelegd in het ontwerp van oppervlakedelfstoffendecreet. Dit ontwerp van decreet werd door de Vlaamse regering definitief goedgekeurd op 15 juli 2002 en werd overgezonden naar het Vlaams Parlement.

De behoefte-invulling houdt niet alleen in dat enkel primaire delfstoffen moeten beschikbaar worden gesteld. Het geheel van bevoorradingsbronnen moet onderzocht en geëvalueerd worden en de inzet van alternatieven moet worden aangemoedigd.

De voorbereiding voor de opmaak van de uitvoeringsbesluiten is opgestart om zo snel mogelijk na de bekrachtiging, uitvoering te kunnen geven aan het decreet.

De opmaak van oppervlakedelfstoffenplannen is ook reeds in volle voorbereiding.

De bepaling van de behoefte en een eerste vertaling van deze behoefte naar locatievoorstellen voor ontginningsgebieden werden voor alle delfstoftypes gefinaliseerd.

Voor de klei van de Kempen en de leem in Zuid-Limburg is tevens de ruimtelijke afweging met inbegrip van de nabestemmingen afgerond. Via een beleidsondersteunende studie zijn tevens de inhoudelijke bepalingen voor een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) bepaald zodat de AROHM de officiële procedure voor een GRUP kan opstarten.

De locatievoorstellen voor de bouw- en de vulzanden zijn, in het kader van de ruimtelijke afweging, in behandeling bij de afdeling Ruimtelijke Planning van AROHM.

Inmiddels werd ook een aanvang genomen met de voorbereiding van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan dat in de loop van 2003 ter beschikking moet komen.

11.3 Kennis van de Vlaamse ondergrond

Een betere kennis van de diepe ondergrond moet het mogelijk maken een overzicht te bekomen van de economisch valoriseerbare toepassingen. De bestaande wetgeving m.b.t. tot de diepe ondergrond bestaat nog steeds uit de gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen van 15 september 1919. Een juridische analyse maakte duidelijk dat deze wetgeving verouderd is zodat zich een nieuw decretaal initiatief opdringt dat het mogelijk maakt om vlot in te spelen op de interesse van (buitenlandse) bedrijven voor exploratieactiviteiten. Dit ontwerp van decreet aangaande diepere ondergrond zal in de loop van 2003 worden uitgewerkt.

De toegankelijkheid van geologische gegevens blijft voor verschillende beleidsdomeinen van groot strategisch belang. In mei 2002 werd de Databank Ondergrond Vlaanderen officieel aan het doelpubliek voorgesteld. Met de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) is een zeer grote stap gezet opdat eenieder alle gewenste geologische informatie betreffende een welbepaalde locatie van op zijn bureel via internet kan inwinnen. Het is dus van belang om deze databank permanent verder aan te vullen met alle nieuw beschikbare geologische informatie.

12 Overzicht moties en resoluties parlementair jaar 2001-2002

Met reden omklede motie van de heren Schuermans en Laurys over de Vlaamse belangen en de compensaties inzake de Airbusdossiers A400M en A380.

In de met redenen omklede motie van 28 januari 2002 vraagt het Vlaamse Parlement de Vlaamse regering:

1. bij de onderhandelingen over een samenwerkingsakkoord in het Airbusdossier A380 de Vlaamse belangen maximaal te behartigen door een voor Vlaanderen aanvaardbare verdeelsleutel te bedingen inzake de regionale economische return in de Airbusdossiers A380 en A400M;
2. zolang dat niet gerealiseerd is, het samenwerkingsakkoord niet te ondertekenen.

De Airbus A380 is een burgervliegtuig, een superjumbo met meer dan 550 zetels, die gebouwd wordt door Airbus in Toulouse. Aan de constructie van de toestellen neemt de Belgische industrie deel via BELAIRBUS, waarin van Vlaamse zijde de firma's Asco (Zaventem) en Watteeuw (Oostkamp) vertegenwoordigd zijn.

De A400M is een militair transportvliegtuig dat door Airbus wordt ontwikkeld in het kader van het programma FLA (Future Large Aircraft). Acht Europese NAVO-landen verbonden er zich toe in totaal 73 toestellen aan te kopen. België koopt er 7.

Wat de A380 betreft werd op 20 november 2001 tussen de federale overheid en de gewesten een 'Samenwerkingsakkoord met betrekking tot de tegemoetkoming van de overheid in de deelname van het Belgisch bedrijfsleven aan het programma Airbus 380' afgesloten.

Hierbij stelde de federale staat een enveloppe van 6.168 miljoen BEF (152,90 euro) ter beschikking, in de vorm van terugvorderbare voorschotten, ten voordele van de ondernemingen die een contract zullen bekomen dat betrekking heeft op de ontwikkeling van de A380.

Weliswaar werd in dit akkoord geen regionale verdeelsleutel afgesproken doch er werd voorzien in de oprichting van een paritair samengesteld Opgvolgingscomité dat moet toezien op de besteding van de federale budgetten over de drie gewesten en over de toepassing van gelijke terugbetalings- en ontvankelijkheidsregels.

Wat het militaire toestel A400M betreft werd op 27 januari 2002 een akkoord afgesloten tussen Airbus Military Company en de Belgische industriële partner FLABEL (ASCO 25%, BARCO 25%, SABCA 17%, SABCA LIMBURG 8% en SONACA 25%) met betrekking tot de participatie van de Belgische industrie. Deze participatie bedraagt in totaal 3,7%. Van Vlaamse zijde zijn kanshebbers op deelname: Asco (Zaventem), Sabca Limburg (Lummen) en Europlasma (Oudenaarde).

In dit verband moet worden vermeld dat legerbestellingen een federale materie zijn en dat de federale regering het systeem van de economische compensaties voor legerbestellingen heeft opgeheven.

Brussel, 31 oktober 2002

Jaak Gabriels,
Vlaams minister van Economie,
Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en
Huisvesting